

# LAIKAS

"EL TIEMPO"  
SEMANARIO LITUANO  
Año del Libertador  
General San Martín  
1950 birželio 30 d.  
NR. 11 (27)

## KARAS TOLIMUOSE RYTUOSE

### Sovietinė Korėja Paskelbė Karą

Birželio 25 d. 4 val. ryto Sovietų Sąjungos globojama komunistinė Šiaurinė Korėja respublika paskelbė karą Jungtinių Amerikos Valstybių globoje esančiai demokratiškai Pietų Korėjos respublikai.

Komunistinė Šiaurinė Korėja kariuomenė — apie 100.000 pėstininkų, kuriuos remia sovietinės gamybos tankai, artilerija ir lėktuvai — keliose vietose peržengė Pietų Korėjos sieną. Ši siena, alijantų nustatyta, sutampa su 38 geografine paralele.

### Saugumo Tarybos Įsakymas

Jaungtinių Tautų speciali komisija iš Korėjos tuojau pranešė Saugumo Tarybai apie komunistų vykdomą Pietų Korėjos invaziją. Dar tą pačią birželio 25 d. Jungtinių Tautų Saugumo Taryba susirinko skubaus posėdžio Lake Success'e. Sovietų atstovui nedalyvaujant ir Jugoslavijai susilaikant, vienbalsiai buvo priimta JAV pasiūlyta rezoliucija: 1. Įsakyti kariaujančioms tuojau sustabdyti karo veiksmus, 2. Komunistų kariuomenei duoti įsakymą tuojau atsitraukti iš Pietų Korėjos teritorijos ir grįžti prie nustatytos sienos, einančios lygiagrečiai su 38 paralele, 3. Jungtinių Tautų Komisijai Korėjoje įsakyti pranešti šį nutarimą kariaujančioms šalims ir informuoti Saugumo Tarybą apie jo įvykdymą, 4. Paraginti visus Jungtinių Tautų narius, kad jie teiktų visokią galimą pagalbą, patikrinančią šio nutarimo įvykdymą.

### Sovietų Delegatai Grįžta

Anglams, amerikiečiams ir Prancūzėjai atmetus sovietų protesto notas dėl kišimosi į Korėjos karą, "kurį kurstas neteisėtas Jungtinių Tautų Saugumo Tarybos sprendimas, padarytas be Sov. Sąjungos", sovietų delegatai prie Jungtinių Tautų J. Malik ir K. Zinčenko grįžta į Maskvą.

### ORO IR JŪRŲ LAIVYNAMS LEMIAMAS TRUMANO ĮSAKYMAS

Birželio 27 d. JAV prezidentas Harry Truman paskelbė savo įsakymą oro ir jūrų laivynams atmušti komunistų užpuolimą Korėjoje ir sukliudyti Formozos invaziją. Kartu buvo įsakyta pagreitinti karinę pagalbą Filipinams ir Indokinijai. Visi spėjimai ir abejonės dėl griežto JAV nusistatymo naujo karo atžvilgiu tuojau išnyko. JAV prestyžas niekuomet nebuvo taip didelis, kaip šiuo momentu. Dėl jo lemiamos svarbos žemiau paduodame pilną Trumano deklaracijos tekstą:

"Pietų Korėjos kariuomenė, kuri buvo apginkluota tik tiek, kiek reikalinga vidaus tvarkai palaikyti ir sienos pažeidimams sukliudyti, buvo užpulata šiaurinės Korėjos invazinės kariuomenės.

"Jungtinių Tautų Saugumo Taryba kreipėsi į užpuolusią kariuomenę, reikalaudama sustabdyti karo veiksmus ir atsitraukti prie 38 geografines paraleles. Tai nebuvo įvykdyta; priešingai, ji tik sustiprino savo puolimus. Saugumo Taryba paprašė visas Jungtinės Tautos priklausančias valstybes suteikti visokią galimą pagalbą, kad šis Jungtinių Tautų sprendimas būtų įvykdytas. Tokiu būdu įsakiau Jungtinių Amerikos Valstybių oro ir laivyno suteikti Korėjos vyriausybės kariuomenei apsaugą ir pagalbą.

"Korėjos užpuolimas be jokios abejonės įrodo, kad komunizmas peržengė visas maištavimo ribas nepriklausomiems kraštams pagrobti ir jau nori vartoti

**Mielas Skaitytojau,**  
**Ar Jau Užsimokėjai**  
**"L A I K A S"**  
**Preneratą?**

### Karo Veiksmų Eiga

Birželio 28 d. komunistinės Korėjos kariuomenė galutinai paėmė Pietinės Korėjos sostinę Seul, esančią apie 70 km. į pietus nuo Šiaurinės Korėjos sienos. Taip pat buvo paimtas Kimpo aerodromas ir iškeltas desantas Pohang uoste. Pietų Korėjos prezidentas Dr. Syngman Rhee su visa vyriausybe persikėlė į Taedon, esantį 140 km. į pietus. Amerikiečių lėktuvai bombarduoja ir apšaudo komunistų artileriją ir tankus dengdami korėjiečių pasitraukimą į geresnes pozicijas. Silpnai ginkluota pietiečių kariuomenė traukiasi prie upės, esančios apie 100 km į pietus nuo Seul. Tuo tarpu amerikiečiai laivais ir lėktuvais gabena ginklus ir specialius kariuomenės dalinius ryšiams palaikyti ir aviacijai informuoti. Jeigu laivynui ir aviacijai nepavyks komunistų žygiavimo sustabdyti, tai manoma, kad amerikiečiai permes į Korėją reguliarios kariuome-

nės dalinius iš Japonijos, esančios tik 100 mylių nuo Korėjos. Norėdamas geriau susipažinti su esama padėtimi, pats generolas Mac Arthur birželio 28 d. nuskrido į Korėją. Pranešama, kad amerikiečių lėktuvai sunaikinto nemaža 15 ir 35 tonų sovietinių tankų ir nušovė keliolika sovietinės gamybos (Yak) lėktuvų. Besitraukdami korėjiečiai paliko daug amerikiečių patrankų ir kitų sunkiųjų ginklų, o amerikiečių aviacija neteko kelių lėktuvų.

Birželio 29 d. Pietinės Korėjos kariuomenė, amerikiečių skraidančių tvirtovių remiama, kontraatakavo komunistus, atsėmė Kimpo aerodromą, priartėjo prie Seul priemiesių ir užėmė pozicijas prie Han upės. 183 kartus birželio 29 d. pakilo amerikiečių lėktuvai, bombarduodami tiltus, tankus, sunkvežimius, traukinius, patrankas, miestus, jų tarpe ir komunistų sostinę. Karo laivai apšaudė komunistų užimtas pakrantes ir vežė kariuomenę su ginklais.



Tautos Gedulo Dienos dalyviai žiūri J. Gilvydžio rodomos do kumentinės filmos apie bolševikų žudynes Lietuvoje 1950. VI. 18 Lietuvių Salėje, Avellanedoje. Platesnis minėjimo aprašymas 2 psl. (FOTO PABLO)

### Karinės Sankcijos

Gavusi tiksliai žinias apie komunistų tęsiamą invaziją ir visišką Jungtinių Tautų įsakymo nepaisymą, Saugumo Taryba birželio 27 d. dienos posėdyje, kuriame vėl nedalyvavo Sov. Sąjungos atstovas, 7 balsais prieš 1 (Jugoslavija) ir 2 susilaikant (Indija ir Egiptas) priėmė JAV pasiūlytą rezoliuciją leisti visiems Jungtinių Tautų nariams eiti į pagalbą Pietų Korėjos respublikai prieš sovietų globojamą šiaurinę Korėjos invazines pajėgas.



Sr. diputado Francisco Bertrán kalba Lietuvių Salėje Avellanedoje 1950. VI. 18 Tautos Gedulo Dienos proga.

## Los lituanos libres contra el genocidio

Los lituanos, residentes en esta benemérita República Argentina, en oportunidad de recordar el décimo aniversario del Martirio de Lituania, y tras de haber escuchado en acto público auténticos informes sobre la cruel ocupación bolchevique actual impuesta en Lituania, han decidido dirigirse nuevamente a la opinión pública de todo el mundo civilizado en general, y del glorioso Pueblo y Gobierno Argentinos en particular, para manifestar lo siguiente:

- 1) A consecuencia de los ahora conocidos protocolos secretos de Ribentrop-Molotov del 28 de septiembre de 1939, la Unión Soviética ocupó el 15 de junio de 1940, con poderosísimas fuerzas militares, a Lituania y los otros Países Bálticos;
- 2) A pesar de la más enérgica resistencia de los habitantes, la administración de la URSS, con ayuda del ejército rojo y la policía política (MVD y MGB), soviética a los habitantes de Lituania y de otros países por medio de la coacción y el terror, mientras prosigue ejecutando en forma acelerada y en masa una inhumana destrucción de pueblos sin precedentes: el genocidio;
- 3) Nosotro protestamos en forma especial:
  - a) contra los arrestos, asesinatos y las incesantes deportaciones sistemáticas de nuestros padres, hermanos y parientes, los cuales en calidad de esclavos sin derechos son llevados a campos de completo aislamiento en Siberia, Kazhakstan, y regiones de círculo polar ártico: Fechora, Vorkuta, Kolyma;
  - b) contra la colonización y colectivización compulsivas de las tierras habitadas durante milenios por lituanos, trocándolos por rusos y naturales de otras regiones asiáticas, y el establecimiento de koljoses y sovjoses, destruyendo así las propiedades rurales privadas, y por lo tanto despojando al país de su bienestar económico.

Nosotros pedimos:

1) que el ejército rojo de ocupación, así como la MVD y la MGB —policía de ocupación—, sean obligadas a hacer abandono total de Lituania y demás Países Bálticos, y

2) que les sea permitido a los habitantes de nuestra patria volver a formar sus gobiernos por el camino de elecciones democráticas, de acuerdo a los principios de las Cartas del Atlántico y de las Naciones Unidas.

Invocamos, pues, en la República Argentina, la augusta figura del Gran Libertador de Pueblos, el General Don José de San Martín, en su Centenario, para que los argentinos de la actualidad, contemporáneos nuestros, nos presten su poderosa ayuda en la justa empresa libertaria de los lituanos.

En nombre de la Asamblea de los Lituanos

CENTRO PRO LIBERACION DE LITUANIA EN LA ARGENTINA.

Tautų įsakymas būtų įvykdytas. Jis įsakė Mac Arthur'ui teikti visokią pagalbą ir apsaugą Pietinės Korėjos kariuomenei ir visomis turimomis priemonėmis stengtis atmušti invazinę komunistų kariuomenę. Tuo pačiu metu davė sukliudyti bet kokią komunistų žygį prieš Čiangkai-šeko valdomą Formozos salą ir suteikti skubią karinę pagalbą Filipinų bei Indokinijos kraštams. Prez. H. Trumano istorinės reikšmės deklaracijos tekstą spaudiname atskirai šiame pusl.

### Visuotinis Aliansas

Visame pasaulyje viešpatauja didelis įtempimas ir kartu tikrumas dėl nelauktai tvirtos ir aiškios JAV užimtos pozicijos naujajame konflikte. Jau birželio 25 d. Aliaskoje JAV karo jėgos pradėjo nepaprasto masto manevrus. Telkiamos vis naujos aviacijos, laivyno ir armijos pajėgos. Michigano ir kitų JAV oro bazių lakūnai tuojau gavo įsakymą apsirūpinti amunicija ir budėti prieš savo paruoštų lėktuvų. Šiaurės Atlanto Pakto valstybės kiekvienu momentu yra pasiruošusios sumobilizuoti bent tris ketvirčius prekybos laivyno. Prez. Trumanui yra suteikti įgaliojimai, aplinkyboms staiga pareikalavus, skelbti mobilizaciją. Japonijos ministrų kabinetas atsistatydino ir buvo sudaryta nauja koalicionė vyriausybė. Ypačiai didelis nervingumas jaučiamas vakarų Vokietijoje, kurios kancleris Konrad Adenaueris pakartotinai kreipėsi į Vyriausiąją Alijantų Komisiją, prašydamas garantijų, kad vakarų Europa bus ginama prie Elbės.

Karibų salose ir prie Panamos kanalo JAV sustiprino įgulas ir paskelbė aliarmo stovį. JAV, Anglijos, Prancūzijos, Belgijos, Olandijos, Australijos, Naujosios Zelandijos karo laivai su ginklais ir įgulomis siunčiami į Pacifiką padėti Pietų Korėjai pagal Saugumo Tarybos įsakymą. Vakarų Europos žemyno pajėgų vadas gen. de Tassigny atskrido į Londoną tartis. Sovietai tuo tarpu koncentruoja kariuomenę rytų Vokietijoje, prie Jugoslavijos, Irano (Persijos) ir Dardanėlių zonoje.

1950 m. birželio 4 d., eidamas 84 amžiaus metus, Chicagoje mirė buvęs Lietuvos Respublikos Prezidentas, Ministeris Pirmininkas, Steigiamojo, I-jo, II-jo bei III-jo Lietuvos Seimo narys, Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto bendradarbis, antinacinės ir antibolševikinės rezistencijos dalyvis, varpininkas Dr. Kazys GRINIUS.

Lūždėdami drauge su visa tauta dėl šio didžio lietuvių mirties, velionio artimiesiems reiškia gilią užuojautą

VYRIAUSIASIS LIETUVOS  
IŠLAISVINIMO KOMITETAS  
ir  
VYKDOMOJI TARYBA



VAKARŲ PASAULIS VIENINGAS

Visas vakarų pasaulis vieningai remia aiškia ir griežta JAV politiką komunistų atžvilgiu. Lemtingą Trumano deklaraciją, kuria suteikiama neribota karinė pagalba Korėjai, patys amerikiečiai vadina "gražiausia Amerikos istorijos valanda". Nuo senatoriaus iki pilkojo gatvės praecio vyrauja įsitikinimas, kad "jeigu jau reikia eiti į karą, tada nėra ko ilgiau delsti, leidžiant priešui užimti patogesnes pozicijas". Europos, Azijos, Afrikos, Australijos, Šiaurinės ir Pietų Amerikos tautos pareiškė tvirtai remiančios griežtą JAV politiką. Birželio 28 d. Argentinos parlamentas staiga ratifikavo Rio de Janeiro pakta, kuriuo įsipareigojama teikti tarpusavio pagalbą abiejų Amerikų valstybėms užpuolimo atveju.

PRANCŪZIJOS POLITINĖ KRIZĖ

Birželio 24 d. buvo pareiškta nepasitikėjimas Georges Bidault vadovaujama vyriausybei dėl jos atsisakymo pakelti algas valdžios tarnautojams. Tuoju po to vyriausybė atsistatydino. Prancūzijos prezidentas Auriol deda visas pastangas, kad nauja koalicinė vyriausybė būtų sudaryta. Dėl socialistų užsispyrimo visi bandymai iki šiolei buvo nesėkmingi.

SCHUMANO PLANO KONFERENCIJA

Paryžiuje vyksta 6 vakarų Europos valstybių konferencija vadinamam Schumano planui aptarti. Šis planas numato sujungti vakarų Europos sunkiąją anglies ir plieno pramonę. Tuo tarpu konferencijoj nedalyvauja Didžioji Britanija. Vakarų Vokietijos respublika konferencijoje dalyvauja kaip pilnateisis narys. Dėl Prancūzijos vyriausybės krizės ši konferencija padarė pertrauką, kuria naudojamasi geresniam Schumano plano išstudijavimui.

LOKYS BALANDŽIO PLUNKSNOSE

Neseniai sukėlusį naują karą Korėjoje, Sovietų Sąjunga ir toliau visu uolumu varo didelę "taikos ofenzivą": kur tik galėdama ruošia vadinamus "taikos kongresus", renka mokslininkų ir beraščių parašus už Stockholmo "taikos manifestą", reikalaujantį sunaikinti atomo bombas, įvykdyti visuotinį nusiginklavimą ir nubausti karo kurstytojus taip, kaip buvo nubausti hitlerinės Vokietijos karo nusikaltėliai. Žinantieji komunistų taktiką neabejoja, kad tokia uolų "taikos akcija" reiškia sovietų norą netrukus pradėti karą. Nuolatinis ir toks įkyrus himnų giedojimas taikai turi sudaryti įspūdį, kad sovietai iš tikrųjų nenori karo ir kad vakarų valstybės yra vieninteliai karo ištroškę kurstytojai ir visų nesutarimų priežastis. "Taikos ofenziva" turi kiek galima sukliudyti vakarų pasaulio apsiginklavimą ir užklupti jį ko mažiausiai pasirususį. Todėl visai suprantama, kodėl susipratę vakariečiai ir net už geležinės uždangos esantieji (pvz. Lenkijos kunigai) atsikako pasirašyti sovietinės "taikos" manifestus. Tačiau milijonai neišmanėlių (jų tarpe net Ernest Bevin'o brolis!) iškliūva į sovietų spąstus ir pasirašo...

PIRMOJI SOVIETŲ SĄJUNGOS REAKCIJA

Birželio 25 d. Maskvos radijas paskelbė, kad JAV globojama Pietų Korėjos kariuomenė keliose vietose peržengė sieną ir užpuolė Šiaurinės Korėjos Liaudies Respubliką. Po atkaklių mūšių šiauriečiams pavykė atmušti priešą, kuris traukiasi pietų link.

Birželio 28 d. "PRAVDA" paskelbė vedamąjį, kuriame santūriais žodžiais rašoma, kad "Trumano įsakymas JAV oro ir laivyno pajėgoms teiškia, jog JAV vyriausybė pradėjo tiesioginio užpuolimo veiksmus prieš Korėjos ir Kinijos Liaudies Respublikas. Ar kartais nepertoli nueita?" Tuo pačiu metu Maskvos radijas skelbia, kad Saugumo Tarybos sprendimas Korėjos atžvilgiu yra neteisėtas, nes jame nedalyvavo Sov. Sąjungos ir komunistinės Maocetungo Kinijos atstovai.

Reikia neužmiršti, kad nors Šiaurinė Korėja neturi jokio karinės pagalbos pakto su Sov. Sąjunga, tačiau ji turi tokią pakta su komunistine Kinija, kuri yra surišta su Maskva tarpusavio draugiškumo ir karinės sąjungos sutartimi trisdešimčiai metų. Ką tinka Ameriką tiesioginiu komunistinės Kinijos ir Korėjos užpuolimu, ji yra įsipareigojusi eiti į pagalbą Kinijai ir jos sąjungininkei Šiaurinei Korėjai.

Dr. KAZYS GRINIUS

(1866. XII. 17 — 1950. VI. 4.)

Pamažu nyksta mūsų tautos didžiųjų laisvės kovotojų gretos. Nepermaldaujamoji mirtis išskiria mūsų kovotojus, kurie aukojo savo gyvenimą, savo jėgas už laisvę neįlygioje kovoje prieš Rusijos carų priespaudą, kurie matė tėvynės prisikėlimą ir pagaliau jos dabartinį dar skaudesnę likimą.

Taip netikėtai birželio 4 d. Chicagoje išsiskyrė iš gyvųjų pasaulio vienas iš tų kovotojų, tautinės sąmonės žadintojas, visuomenės darbininkas, gydytojas, politikas, Steigiamojo Seimo narys, ministras pirmininkas, prezidentas, varpininkas Dr. Kazys Grinius.

Trečiasis Lietuvos prezidentas Dr. K. Grinius yra gimęs ir pirmuosius lietuviškus žodžius taręs Selenos km., Sasnavos v., Marijampolės apskr. Gimė jis vidutinio ūkininko šeimoje vienas iš 11 vaikų 1866 m. gruodžio 17 d. Mokėsi Marijampolės gimnazijoje tuometinio didelio lietuvių patrioto Petro Kriaučiūno, tautinės lietuviškos sąmonės žadintojo, įtaikoje. Jau tuo laiku jis buvo aiškus ir susipratęs lietuvis. Baigęs gimnaziją, Grinius išvyko į Maskvą studijuoti medicinos, kurią baigė 1892 m. įgydamas gydytojo teises. Maskvoje jis jau žinomas kovotojas už lietuviybę. Tapęs gydytoju, keletą mėnesių dirba Rusijoje, bet norėdamas būti naudingas savo tautiečiams, jis grįžta į Lietuvą ir pradeda Marijampolėje verstis laisvo gydytojo praktika. Kaip gydytojas dirba Marijampolėje, Virbalyje, Kud. Naumiestyje, Pilviškiuose ir vėl Marijampolėje. K. Naumiestyje artimiausioje susipažįsta su Dr. V. Kudirka, iš kurio jis gauna savo tolimesnei veiklai daug patyrimo. Už lietuvišką veiklą rusų žandarų du kartus kalintas, du kartus ištremtas. Po ištremimo grįžęs Marijampolėn, būsimaasis prezidentas ne tik gydo, bet vėl įsijungia į lietuvišką veiklą už laisvę.

Didžiojo karo metu gyvena ir dirba Rusijoje, iš kur tik 1919 m. per Paryžių, kuriame pusę metų dirbuojasi Lietuvių Delegacijoje, grįžta Lietuvon ir apsigyvena Marijampolėje. Rusijoje per revoliuciją neteko žmonos, kuri drauge su 17 metų dukrele buvo nušautos. 1920 m. Grinius išrenkamas į Steigiamąjį Seimą ir persikelia gyventi į Kauną, kur išgyvena beveik visą laiką iki 1944 m. Nepriklausomybės pradžioje jis, tuo laiku jau žinomas politikas, kurį laiką paima Lietuvos vyriausybės vairą į savo rankas, kaip ministras pirmininkas. 1926 m. jo partijai laimėjus rinkimus, išrenkamas trečiuoju Lietuvos prezidentu, bet valdo tik iki gruodžio 17-tosios perversmo, po kurio iš aktyvios politikos pasitraukia, tačiau nepasitraukia, iš visuomeninio darbo. Vokiečių okupacijos metu jis drauge su prel. M. Krupavičium, dabartiniu VLIKo pirmininku, ir buv. ministru J. Aleksa pasirašo memorandumą, už kurį vokiečiai visus tremia į Vokietijos stovyklą, tik dėl Dr. Griniaus senatvės palieka jį, reikalaujanti apsigyventi kaime. 1944 m. antrą kartą grįžtant bolševikų gaujoms, Dr. Griniui tenka pasitraukti į Vakarus, gyventi tremtinio gyvenimą. 1947 m. pradžioje išemigruoja į J. A. Valstybes ir apsigyvena su savo šeima Chicagoje.

Dr. K. Griniaus veiklą negalima apibrėžti siauruose rėmuose. Nuo pat savo jaunystės jis eina į tautišką frontą, kur yra labiau reikalingas. Jis rašo laikraščiuose ("Ūkininke", "Varpe"), jis pats steigia naujus laikraščius ir juos redaguoja. Jis kaip gydytojas dirba sveikatos srityje ne tik gydymas, bet taip pat rūpinamasis, kad žmonės suprastų higienos reikalingumą. Jiems leidžia laikraštį "Sveikatą", rašo sveikatos klausimais straipsnius, brošiūras. Jis dirba Draugijoje Kovai su Džiova ir yra jos ilgametis (apie 20 m) pirmininkas. Steigia džiovos sanatorijas, dispanserius, rūpinasi mokyklų sveikatingumu, nes jis aiškiai supranta, kad tik sveiką tautą gali išsilaikyti.

Nuvykęs į J. A. Valstybes, kaip buvęs Lietuvos prezidentas, jis rašė atsisaukimus į pasaulio valdo-

vus, apeliavo į jų sąžines, primindamas savo tėvynės kančias, kalbėjo per radio, primindamas pavergtųjų tautų tragediją. Rašė lietuviams, išsisklaidžiusiems visame pasaulyje, ragindamas juos stoti į bendrą ir vieningą kovą už Lietuvos prisikėlimą ir pats tuo giliai tikėjo. Tačiau įsisenėjusio vėžio liga ir prie to prisidėjusios kitos ligos bei senatvė pakirto jo nuo darbų išvargusį kūną. Jis paliko žmoną, du sūnus ir jo gedinčią tautą. Jo kūną priglaudė svetima žemė.



Nors Dr. K. Grinius visą laiką buvo kairiojo sparno žmogus (valstietis liaudininkas), bet savo gilia tolerancija užsitarnavo pa-

MIRUSIEJI SIBIRE

Vienas lenkų profesorius, kuris 1941 m. bolševikų buvo ištremtas į Sibirą, gyvenęs koncentracijos stovykloje kartu su lietuviu ir iš ten paleistas po vadinamos amnestijos, karo metu buvęs gen. Anderseno pulkuose, o dabar gyvenęs Buenos Aires mieste, turi mirusių dviejose stovyklose žmonių sąrašą. Mes skelbiame tik mirusius lietuvius. Pastebėtina, kad pradžioje, t. y. nuo birželio 14 d., mirtingumas yra mažas, nes visi dar buvo stiprūs, bet juo toliau, juo mirtingumas didėja. Turime taip pat ir dviejuose stovyklose likusių gyvųjų lietuvių, kurie buvo dar gyvi minėtam profesoriui išvažiuojant į Persiją, sąrašą, bet nežinodami, kurie iš jų dar yra gyvi ir kurie mirę, kad gyviesiems nepakenktume, to sąrašo neskelbiame. Kas norėtų tuo reikalu plačiau susižinoti ir su tuo profesorium pasikalbėti, tcsikreipia į "LAIKO" redakciją.

Vadinamoj "47" stovykloj mirę: Jaukštas (gal Jakštas? red.) Adolfas, miręs 1941. VII. 21. Vidukleris Benjaminas (Lietuvos žydai), miręs VIII. 22. Uliamperis Solom (Lietuvos žydai), m. IV.15. Zaruskis (Zoromskis? red.) Mikalojus, Biečiauskas Pranas, m. IV.24., Daukša

GEDULINGOJO DEŠIMTMEČIO MINĖJIMAS

Lietuvai išlaisvinti Centro pastangomis suruostas Lietuvos okupacijos dešimtmečio ir devynerių metų genocido minėjimas Argentinos lietuvių kolonijoje praėjo reikšmingai ir išpadingai.

Radio pusvalandis "Lietuvos Aidai" birželio 18 d. skyrė pritaikintą programą su vedėjo C. Juknevičiaus kalba apie mūsų tautai tragiškąjį dešimtmetį.

Tą pačią dieną Aušros Vartų bažnyčioje atlaikytos specialios pamaldos, kurių metu arti altoriaus buvo iškabinta gedulo kaspinu perjuosta didžiulė trispalvė. Kun. P. Garša pasakė turiningą pamokslą apie siaubingąjį žmonių priešą - bedieviškąjį komunizmą. Pamaldose dalyvavo uniformuoti ir su savo vėliava lietuviai skautai. Mišias laikė kun. J. Jakaitis, marijonų vyresnysis.

Visuomeninis minėjimas įvyko vakare lietuvių salėje, perpildytoje patriotinės publikos. Vėl lietuvių skautų garbės sargyba prie Lietuvos ir Argentinos vėliavų, o šv. Cecilijos choras, V. Rymavičiui vadovaujant, žauniai sugieda mūsų ir argentiniečių himnus ir keletą rinktinių dainų. Po LICA pirmininko I. G. Padvedėjas C. Juknevičius pristato papasakotį savo išpūdius - atsiminimus iš pirties sovietinės okupacijos agr. A. Santara.

Tremtinė Paūliūnytė deklamuoja Brazdžionio poeziją, pianistas A. Kuprevičius su giliu jausmu paskambina

Lietuvos Diplomatinijos Sefo Atsisaukimas

Lietuviai!

Esama tarptautinių nusikaltimų, kurie yra tokie sunkūs bei žiaurūs, kurie taip giliai bei skaudžiai pažeidžia pagrindines teises ir moralės taisykles, kad net po daugelio metų jie ne tik nepasidaro mažiau smertini, bet priešingai dar daugiau šaukia į dangų atpildo, o žmones — į kovą su jais. Frie tokių nusikaltimų priklauso Sovietų Sąjungos elgesys Lietuvos atžvilgiu. Tokio nusikaltimo auka yra Lietuva. Valstybė, kuri atmetusi bet kurias dorovės sąvokas grindžia savo politiką sistemingu tarptautinės teisės laužymu, o administraciją — visų žmoniškumo dėsnių niekinimu; valstybė, kuri pati būdama milžiniška vergų kolonija siekia užvaldyti dar laisvą pasaulio dalį ir sunaikinti civilizaciją; šita valstybė — Sovietų Sąjunga — laiko Lietuvą, okupuotą, mindžiodama lietuvių tautos teisę ir valią būti laisvai ir nepriklausomai.

1940 metų birželio mėnesio 15 dieną Sovietų Sąjunga didelėmis, persveriančiomis karo pajėgomis

garbą ir kitų pažiūrų žmonių tarpe. Dėlto ir jo laidotuvių komitete dalyvavo visų grupių atstovai, lyg norėdami parodyti, kad tik savitarpiau susipratimu, vienas kito gerbimu ir vieningu darbu galėsimė tęsti tą kovą, kurią jis su daugeliu kovojo, ir pasiekti laimėjimą, į kurį jis su tokiu nuosirdumu tikėjo. Zigmąs Stepšys

L. Leopoldas, m. X.7., Padleckis Vytautas, m. X.15., Skinderis Antanas, m. X.23., Masiukevičius, A., m. XI.8., Puskunigis Jonas, m. XI.10., Milgovičius Juozas, m. XI.15., Luckevičius Mik. (rabinas) m. XI.12., Mataitis Mikas (pulk.), m. gruodžio pradžioj. Tamošūnas, m. gruodyje. Makėnas, m. XII.24., Dzikas Leonas, m. 1942.I.15., Smetona Adomas (prezidento pusbrolis), Gokas, Liaudinskas, trys paskutiniai mirę tarp sausio 20—27 d.d.

"35" stovykloje yra mirę šie lietuviai (gatos nepažymėtos): Paulauskas, Rasėnas, Zemaitis, Eidrigonis, Šlapas, Sedys, Steponaitis, Gorinas, Tamošūnas, Jaskūnas (Jackūnas? red.), Kazlauskas, Vaitkevičius (inžinierius iš Kauno), Bičiūnas (profesorius neatsimena vardo, bet spėja, kad Vytautas).

Tuo laiku buvo žinij, kad yra suaužyti: Sutkus (gener.), Papečys (pulk.), Ignatavičius, Bačkus (major.). Tarp inkusijų gyvų yra buvusių ministrų ir kitų žymių Lietuvos žmonių. Tačiau gyvųjų per tokį trumpą laiką iš bendro tose stovyklose gyvenusių lietuvių skaičiaus buvo likę mažiau negu mirusių. Be jokių paaiškinimų matosi, koks yra baisus tų tremtinių gyvenimas.

Sopeno "Gedulo maršą". Ilgą ir temperamentingą kalbą pasako parlamentaras Fr. L. Bertran, žymus lietuvių draugas. Jis ypač pabrėžė katalikybės svarbą kovoje su viso demokratinio ir krikščioniško pasaulio priešu - bolševizmu. Daug kartų publikos karštais plojimais pertrauktą savo kalbą aukštasis svečias baigė linkėjimu Lietuvai kuo greičiau, siai atgauti laisvę ir gerovę.

Apie tragiškuosius birželio įvykius prieš dešimtmetį Lietuvoje, apie genocidą, apie vergų stovyklas Sibire ir mūsų tautos išsivadavimo viltis žodį tarė svečias iš Montevideo, K. Čibiras. Jo mintys, suglaustos rezolucijon ispanų kalba, buvo plačiai perduotos argentiniečių spaudoj. Toks dienraštis, kaip LA PRENSA rašė: "Vakar buvo aktas už Lietuvos išlaisvinimą". Plačiau kronikoje aprašę patį minėjimą, šis laikraštis ištaisai pacitavo tas rezolucijos dalis, kur konstatuoja dabartinę padėtis Li-uvoje, pftotestuojama dėl tremimų ir ūkių naikinimo, reikalaujama, kad raudonoji armija ir žiaurioji okupantu policija būtų iš Baltijos valstybių atitraukta, o gyventojams leista apsispręsti laisvais rinkimais pagal Atlanto Chartos principus.

Gedulingasis minėjimas baigtas p. Gildungis paskolintomis filmomis su nepriklausomos Lietuvos vaizdais ir vėliava su bolševikinėmis žiaurībėmis.

užpuolė ir okupavo taikingąją Lietuvą, sulaužydama iškilmingas sutartis ir teisės nuostatus, kuriais tvarkomas valstybių sugyvenimas. Šis biauraus smurto aktas buvo tasa ir užbaiga agresijos, kurią Stalinas, susitaręs su savo ano meto sąjungininku Hitleriu, paruošė ir pradėjo prieš Lietuvą 1939 metais, prievarta primesdamas jai sovietų garnizonus. Karui baigiantis, sovietai antrą kartą užėmė mūsų kraštą ir po šiai dienai jį terioja, vykdydami visomis totalitarinės bolševikų valstybės priemonėmis tokią priespaudą, kokios Lietuva savo istorijoj nebuvo patyrusi. Bet kuri politinė laisvė yra panaikinta, tautinis jausmas lygiai kaip ir religinis laikomi baustini, Bažnyčia persekiojama be atodairo, ūkininkai paverčiami kolchozų baudžiauninkais, žmogaus gyvybė ir mirtis priklauso nuo policijos nuožūros, mokyklos tapo komunistinės propagandos įrankiu, kraštas rusinamas, tauta žudoma masiniais deportavimais ir priverčiamus darbus Tolimojoje Štaurėje. Šitokiomis aplinkybėmis sukanka 10 metų nuo didžiojo Sovietų Sąjungos nusikaltimo, ir dabar jis yra dar gėdingesnė dėmė Europos istorijoj, o jo padarytoji mums žaizda — dar skaudesnė, nepakenčiamesnė.

Bet birželio mėnesio 15 dienos data suteikia mums ir paguodos, nes ji yra, taip pat mūsų tautos rezistencijos sukaktuvės. Nuo pat pirmos sovietų įsiveržimo į Lietuvą dienos lietuvių vieningai, pasipriešino okupantui, pradėdami krašte ir užsieny atkaklią kovą už nepriklausomybės atstatymą. 1941 metų sukilimas, subūręs visą tautą pasiryžime nusikratyti svetimu jungu, buvo vienas kilniųjų tos kovos etapų. Tokiu pat pasiryžimu Lietuva kovojo su Hitlerio okupacija ir atsigrižo prieš sovietus, kai jie antrą kartą užplūdo mūsų žemę. Gausingi partizanų kapai žymi Lietuvos kryžiaus kelį, kurio jį grįžta atgal į nepriklausomybę. Nuo pat okupacijos pradžios tauta parodė didelį dvasies atsparumą visam, kas sovietiška, komunistiška, rusiška. Lietuvių širdys priešui neprieinama. Jos yra svarbiausias pogrindis, kuriame tauta išsaugos savo nepakeičiamą galutinę valią atstatyti savo seną garbingą valstybę.

Tarptautinė padėtis bręsta lėtai, bet ryškiai palankia mums kryptimi. Vis daugiau plinta įsitikinimas, jog Sovietų Sąjungos įsiveržimas į Lietuvą nebuvo įvykis, liečias tik šias dvi valstybes, bet dalis milžiniško kriminalinio plano, siekiančio apgaule ir smurtu primesti komunizmą Europai ir visam pasauliui. Tą planą vykdydami, sovietai pavergė dešimtis valstybių ir šimtus milijonų žmonių. Visi jie, kaip ir mes, tetrokšta vieno: išsivaduoti iš tos vergijos. Vis aiškiau suprantama, kad jokie susitarimai su Sovietų Sąjunga negalėtų sustabdyti jos ginklavimosi, kuris ilgainiui sudarytų mirtiną pavojų net ir galingiausios valstybėms. Todėl pasaulis su Jungtinėmis Valstybėmis prysaky vis sparčiau organizuoja pasipriešinimą prieš Sovietų Sąjungą ir bolševizmą. Neteisėtas Lietuvos įjungimas į Sovietų Sąjungą tarptautiniai nepripažintas, Lietuvos valstybė tebeegzistuoja de iure.

Šie faktai sudaro pagrindą mūsų vilčiai, įsitikinimui, tikrumui, kad Lietuva iš bolševikų okupacijos išsivaduos. Bet svarbiausias mūsų laisvės grąžinimo laidas yra tautos patriotinė dvasia. Jos vedami vertingiausi Lietuvos sūnūs ir dukterys aukoja savo gyvybę už tėvynę. Jos įkvėpti Amerikos lietuviai ir Lietuvos tremtiniai rūpinasi Lietuvos reikalais. Jis sukelia užsieny vis didesnių simpatijų mūsų teisingai bylai.

Šita tautos dvasia grąžins mus į mums priklausantią vietą laisvų civilizuočių tautų tarpe.

Tegyvuojia laisva Lietuvių Tauta!

Tegyvuojia nepriklausoma Lietuvos Valstybė!

1950 metų birželio mėnesio 4 d. Stasys Lozoraitis, Lietuvos Diplomatinijos Sefas.



# Kaip Mus Veže iš Kauno i Sibira (2)

**Kaip Mus Veže iš Kauno i Sibira**

Praėjusiam "LAIKO", nr. paskelbėm Buenos Aires gyvenančio kun. St. Chojnackio atsiminimus apie tai, kaip bolševikai 1941 m. jį drauge su kitais lietuviams galvijų vagonuose vežė iš Kauno į Sibira. Čia paduodamė jo atsiminimų tęsinį apie savo gyvenimą sovietų priverčiamo darbo stovykloje Sibire.

Atsiminimus surašė viešėjęs Bs. A. Ruse "Draugo" redaktorius Dr. J. Prunskis.—Red.

## ZMONIŲ NAIKINIMAS

Man pačiam teko įsitikinti, kad sovietų priverčiamo darbo stovyklų sistema buvo sugalvota tam, kad pamažu naikintų numatytočius žmones. Dar prieš anšrą enkavedistai mus visus pakeldavo šaukdami: "Keltis, ruoštis darbu!". Išduodavo po svarą ar po pusantro juodos duonos, rytą duodavo vandeningos sriubos, nupiltos nuo bolševikų pareigūnams virtų žuvų.

Tuojuo varydavo į darbą. Peržengus stovyklos vartus, sargybinis užrikdavo: —Darbo brigada, dėmesio! Neišiblaškyti. Jei kas bandytų bėgti, padarys žais be perspėjimo. Zengte marš!

Sugrįžus iš darbo, užot skubiai davus maisto pervargusiems tremtiniam, prasidėdavo ilgai užsėstis mūsų tikrinimui. Po tikrinimų buvo skaitomi įsakymai: kokie bus rytoj darbai, kam skiriama karcėrio bausmė.

## TRYS KATILAI

Vakariėnė buvo verdama trijuose katiluose: blogiausia ciliniams tremtiniam — tik sriuba. Administracijai buvo skirtas antras katilas — košė. Trečias katilas — "stachanovicėiams". Jie be sriubos ir košės dar gaudavo žuvies ar mėsos.

Dažnai ir nakčia mes neturėjome poilsio — varydavo tai į mėnkai karenta pirtį, tai kitur. Pirtyje, kur suvarydavo po 40 žmonių, dažnai tebuvo 10 indų prausimuisi.

## PĖSTI PENKIAS MYLIAS I DARBA

Į darbą mums teko eiti toliau kaip po penkis mylias. Čia mes turėjome kirsti diėdes pušis. Sargybinis aprodė ribas, kurias peržengus bus šaunama. Reikėjo pušis nukirsti, supiauti, nulupti ir sudėginti šakas.

Dar nebuvome išvargę ir stengėmės išpildyti normą. Greit įsitikinom, kad tas neįmanoma: piūklai atšipo ir kirviai neėmė, pritrūko žibalo, kurs buvo naudojamas šakų deginimui.

Per visą dieną ėjo įtemptas darbas. Vakare, kai saulė buvo arti laidos, sargybinis sukomanduodavo baigti darbą. Mes susidėdavome piūklus ant pečių, kėrvius užsikėsdavome už diržų ir pasigėrdus komandai "Zengte marš!" pasukdavome į stovyklos pusę.

## SUGAUTI PABĖGELIAI

Vieną vakarą grįždami iš darbo pamatėme būrelį baisiai pervargusių tremtinių. Tai buvo pabėgėsi, kuriuos sugavo enkavedistai. Jų bandymas baigėsi mirtimi.

Išbaigus kirsti pirmąjį miško sklypą, pasiuntė į kita pusę. Čia buvo nuo daugelio metų prikritusių medžių, kuriuos bolševikai liepė sutempti į krėvas. Dar bas atrodė visai bergėdzias — kad tik žmones greičiau užkankintų...

Po trejetos diėny nuvarė pėscius vėl kita kryptimi — į darbą už 7 mylių. Čia vėl taigoje reikėjo kirsti medžius: pušis, egles, beržus.

## SLAPTOS PAMALDOS

Vieną dieną pietų partraukos metu mes nieko neturėjome valgyti (tokių diėny buvo daug). Išsitiesėme ant samano bent pasilsėti. Staiga pamatėme, kad daugelis tremtinių eina viena kryptimi. Tai buvo slaptas bandymas atlikti mišias: ant kelmo patiesė baltą skepetaitę, išsitraukė misiolėlį, vidury pastatė stiklinėlę. Prasidėjo misios, Pašlapėia nuo sargybinio akių, kurie kiek toliau bėdavo, kad kas neperžengtų nustatytos linijos. Visi tyliai meldėmės, kiekvienas savo prašymą Dangui siųsdamas.

Praslinko valandėlė, ir vėl visas būtelis išsiskirstė su nostaibia rėmybe veiduose.

Mums baisiai stigo maisto ir kai kurie pririnkę grybus, kopūstėlėpų virėme juos košės likučiuose, sumėtė žuvų galvas ir panašias atmatas.

Matydami, kad niekaip negali iškirsti jiems bolševikų uždotos normos, ėmėm gudravoti: nupiaunam kur pris-

taikę ripką nuo seno kelmo ir pasistenėgiam, kad mums būtų užskaitoma į normą "medžio nukirtimas". Dešimtininkas buvo lietuvis, iš tų pačių tremtinių, ir jisai tylomis tį praleisdavo.

Ir vėl bolševikai davė naują darbą: pravesti kelią per tankumyną. Keturių žmonių grupei buvo įsakyta kasdien nuvalyti po 100 kvadratinėp metrų plotą, kuriame styrojo kėlmai, kiti net meiro ploėio. Čia buvo valgomų žolių, ir kad nepamatytų sargybiniai, daugelis į valėgėme pertraukos metu atsigulė.

## VAITKEVICIAUS BRIGADOJE

Artėjo ruduo. Dažniau krapnojo lietus, permerkdamas tremtinių drabužius. Aš buvau perkeltas į kitą stovyklą, kur patekau į lietuvių Vaitkevičiaus (vardo neprisimenu) brigadą. Grįždami iš darbo, išalkę rungėiomis gaudydavom bulves. Deja, priejus prie stovyklos sargybinis liepdavo išmesti visas surinktas bulves, ir tik labai nedaugelį pasisekė nuslėpti. Grįždamas iš darbo, Vaitke-

vičius nekartą pasiūlydavo draugams atkalbėti einant rožanėp.

Mūsų grupė apsidėižė, kai mus paskyrė iš krėvos bulvių atrinkti geras nuo supėvusių. Čia mes galėjom nors žėlų bulvių prisivalgyti.

Būnant vienoje stovykloje atėjusios rusės turėju progos į maista išimanyiti drabužius ir kitus dalykus, kuriuos tremtiniai su savimi buvo atsivežę ir dar galėju išsikeisti.

## DAUGELIS MIRE

Daugelis nežmoniskose sąlygose labai išseko. Išbalusiais veidais mes buvom panašūs į lavonus. Net sovietų gydytojai pripažino daugelį esant aukėciausiam išsekimo laipsnyje. Daugelis ir mirė. Žiemą jų lavonus sumėsdavo nuošalesnėje vietoje, kol atvykdavo bolševikų pasiūstas mongolas, kurs išveždavo juos kur nukėsti taigoje. Prie numirusių lietuvių buvo prijungiama lentelė, kurioje lietuviškai buvo išskaptota vėlio nio vardas ir mirties data.

## BOLŠEVIKŲ GAUDOMAS 1940 - 41 M. (7)

Rašo gen. Teodoras Daukantas

### AŠ "TARDAU"

Man buvo labai svarbu sužinoti, ar yra laisvėjė, ar sumiti kun. dr. Petraitis ir lietuvis M., aplankęs mane gruodžio mėnesį Alytuje. Jis ketino išvykti iš Lietuvos, tai, mano manymu (tas buvo sausio pabaigoje), jo jau tenai nebebuvo. (Tikrovėje jis dar tada tebebuvo Vilniuje, bet aš to nežinojau ir dėl to padariau šią klaidą, apie kurią dabar pasakoju).

Nusprendžiau jo pavardę paminėti tardytojui ir žiūrėti, ar jam kas nors žinoma. Aš sakau tardytojui:

—Daug rūpesčių man padarė vienas studentas M. (pasakiau jo pavardę). Pamanykit, mes siuntėme į įvairias valstybes stipendinikus. Norėjome siūsti taip pat ir į Sovietus, bet Jūs neįsileidot. Keli buvo Italijoje. Tai vienas kairiojo nusistatymo vyrukas parašė aštrų straipsnį prieš fašizmą lietuvių spaudoje. Bijojau, kad fašistai sužinojė gali jį išmesti. Bet praėjo laimingai. Kai jūs įsakėte stipendininkams grįžti, jis tuoj vienas pirmųjų įvykė išakymą. Jis grįžęs mane aplankė Alytuje, tai aš jam esu sakęs, kad jis labai gerai padarė grįždamas. Matote, kaip aš lojaliai patariu savo mokiniam.

Matau, kad tardytojui visai neįdomu ši pavardė. Vadinas, jis laisvas, ir aš dėl jo nebisiu tardomas, o taip pat ir jis dėl manęs. Čia visai švaru.

Pridursiu, kad didelės kaltės čia nebuvo, bet vis dėlto buvo svarus politinis pasikalbėjimas. Praėjo. Įsitikinau, kad jis laisvas.

Antras klausimas buvo painėsnis. Kun. Dr. Petraitis niekur neketino bėgti. Vadinas, jis yra Lietuvoje. Jo vardo nebuvo galima minėti, o žinoti, ar jis buvo dar laisvas, buvo labai svarbu dėl tos pačios priežasties, kaip ir minėtoju atveju.

Aplinkiniais keliais, paliesdamas panašų dalyką, apčiupinėjau "politiką". Sunku buvo, bet gavau išpūdį, kad jokių ryšių nėra. Vadinas, ir Dr. Petraitis laisvas. Tai man buvo labai svarbu sužinoti.

Kun. P. buvo areštuotas balandžio 30 d., kai aš jau buvau 4-to skyrėaus bendrojoje kameroje 80 nr., o jis vienu aukštu aukėciau ir keturiomis kameromis į šoną. Jau gegužės 2 d. "paštu" gavau jo pavardės". Tai žinoti lygiai abiem buvo svarbu. Pavyko išpėti laimingai ir savo laikų. Aš bijojau, kad jam nepasakytų: "ar pažįsti Daukantą? Jis apie tave mums viską išplepėjo. Toks melas buvo pavojingas... Reikėjo susirūpinti." Kalėfime negalima būti pasyviam. Reikia kovoti, ypač dėl kitų likimo. Alytaus gimnazijos mokytojų tarpe padarė gerą išpūdį, kad po mano arešto niekas iš mokytojų nebuvo sumtas. Visi sveiki baigė mokslo metus. Mokiniam apie mane melavo: Daukantas pasiustas mokslo tyrinėjimams.

Grįškim prie tardymų.

Tardytojai pastebėjo mano "manevrus". Vyriausiasis sušuko:

—Tu mus tardai? Nori sužinoti, ką mes apie tave žinom?

Tai buvo prisipažinimas, kad ne viską žino.

—Tu kalbėjai su kitataučiais!

—Kai jūs įvedėte sovietų tvarką, nuo to laiko nesu su niekuo iš jų kalbėjęs. (Sovietuose tai yra baudžiama 10 metų kalėjimu!).

—Bet ankėciau kalbėdavais! Mes žinome, kad tu kalbėdavais net su žvalgybos agentais. Tu pats esi agentas.

—Agentas nesu, bet negaliu paneigti kada nors nesąmonigai kalbėjęs su tokiais asmenimis. Bet tai nebuvo žvalgybos reikalais. Pavyzdžiui, kai 1938 m. vasario 16 d. Karininkų Romovėje buvo Valstybės Prezidento rautas, ten buvau ir aš pakviestas. Tuometinis Krašto Apsaugos ministeris pulkininkas Dirmantas buvo tiek geras mane prie kavos supažindinti su vienos didelės valstybės pasiuntinybės nariais. Aš buvau prisėdęs prie staliuko stikliuką, tostą išgėrti. Tamsta buvau jų tarpe. Aš kalbėjais su Tamsta, bet visai nežinojau, kad Tamsta esi NKVD viršininkas (Chargé d'Affaire tuomet buvo Krapivnicėv).

Net žado nustojo. Manęs žvalgybos agentu apkaltinimas po trijų mėnesių atkrito, bet karcėrio tada gavau (vasario 11 d., kaip tik prieš vasario 16!).

Kiek pirmiau, sausio pabaigoje, jie buvo gavę iš Maskvos protokolus, kur buvo atpasakoti (nežinau, teisingai ar neteisingai, nes ištaisai protokolų negirdėjau) mano pasikalbėjimai su dviem vyrūkais kurių pavardes buvau užmiršęs. Tai įvykė 1928 m. rugpiūčio mėn. Tie vyrukai, — vienas iš Paryžiaus, kitas iš Kauno, — rusų tautybės. Jie mane prikalbinėjo padėti giminėms "baltiesiems rusams besislapstantiems Gudijos miškuose". Jiems gresia sušaudymo pavojus. Reikia žmoniškumo dėle padėti. Aš pasakiau, kad nieko negaliu, nes neturinėra mano žinioje, bet Vidaus Reikalų ministerio Prašė patarimo. Aš juos nukreipiau pas prof. Voldemarą.

Jie abu buvo bolševikų agentai — provokatoriai. Lietuva tada buvo "draugiškuose santykiuose su Sovietais". Ir jų vyriausybė siuntė agentus provokuoti draugiškos valstybės ministerį, kad po 12 metų ir 9 mėnesių galėtų jį tardyti ir kaltinti! Ministerio kaltė buvo, kad jis nepranešė Sovietų pasiuntinybei, tai yra, kad jis nepasidarė Sovietų agentu — pranešėju, atėjusių žmonių įdaviku. Mano pavardė protokole buvo paminėta 8 kartus, o prof. Voldemarą 3 kartus.

Nežinau, ar buvo dėl to tardomas ir Voldemaras. Man pasitraukiant iš valdžios, jau 1929 metais, vyrukas, gyvenęs Lietuvoje, atnešė juo adresu, bet mano vardu iš Paryžiaus "Mady žurnalą" — prišusta pulkininko Zaicevo, to kito vyruko, kurio pavardė man pasakė tardytojas Dunkov.

# AR TIBETO URANIJUS IR PLUTONIJUS VILIOJA STALINĄ?

Garbingos išvaizdos žilabarzdėis budistų dvasininkas su skaisčiai raudona ausku siūta skraiste sėdėjo puošniuose Dalai Lama rūmuose Lhasoje prieš mažą veidrodį. Dešinėj savo rankoj jis laikė geltoną lazda, kairiojoj — varpelį.

Jaunas kunigas užpylė keleta lašų Samg'no (švėsto vandens) ant grindų o senasis vienuolis triskart sudavė lazda ir skambutį. Tai buvo apeigos, kuriomis Tibeto valdžia paskelbė krašte ypatingą padėtį ir įgalino armiją šaukti rekrutus galimam karui...

Kodėl rusai ir kinai taip susidomėjo Tibe'u? Depon Maru Tibeto valdžios atstovas Hongkonge prasidėjęs kampaniją prieš Tibetą, kuriame 600.000 žmonių t. y. apie penktoji dalis krašto gyventojų, užsidarę budistų vienuolyuose, aiškina tuo, kad vakarų Tibeto rusai aptikė gausius uranijaus ir pluto, n'jaus išteklius, kurių eksploatavimą jokiū būdu nenori perleisti Vakarų demokratijom.

Prieš 5 mėnesius tibetiečiai atrado grupę rusų mokslininkų vakarų Tibete. (Vakarų Tibetas lėktuvu iš SS pasiekiamas per 3 valandas). Grupė vadovavo prof. A. Vinogrado Maskvos geocheminio instituto direktorius. Tibeto įstaiigos konfiskavo iš ekspedicijos aukso rūdą, bet neatkreipė dėmesio į "purviną žemę" ir į generalinio ūtabo žemėlapi, rastą pas rusus. Rusai buvo nugabenti iki sienos ir išpėti, kad atsitikimui pasikartojus, bus areštuoti.

Tik Tibeto Taryba, kuri valdo už mažametį Dalai Lama, vėliau susiprato, kas galėjo glūdėti per paslėptis anoj "purvinoj žemėj".

Uranijaus ir plutonijaus atradimas bus paskatinęs keturias kinų diėizijas, gen. Liu I'o Tscheng vadovaujamas, demonstruoti prie Tibeto sienos. Gen. Lu iškėkė T'ibeto Tarybai ultimatumą, reikalaujamas beslygiškai kapituliuoti, jei Tibetas nenori išbandyti "visų mōdernaus karo bausimų". Būdinga, kad Liu ultimatumas daug griežčiau sureduogutas nei kovo mėn. kinų komunistų vado Mao Tse-Tung atsiųstoj Dalai Lamai telegrama, raginanti Tibeto vy-

riausybę "meilėj ir draugystėj prisijungti prie kinų motinos valstybės". Po Liu ultimatumo Mao pareikė, kad Tibeto teroristines vyriausybės likvidavimas yra vienas 1950 metų jo politikos uždavinių. Spėjama, kad Maskvoj viešėdamas Mao Tibetą bus pasidalinęs su Stalinu, šiam rezervavus sau tik vakariėnės Tibeto provincijas, kurios šavo žemės turtais naudingos atominių ginklų gamybai.

Penkiolikos metų Tibeto viešpats Dalai Lama yra tasai, kuriame milijonai budistų mato išikūnijusį Buddha. Dalai Lama mirus, jo siela persikelia į kitą naujai gimusį berniuką. Britų gydytojas Dr. HARRAP yra vienintelis europietis, kuris dažnai gali kalbėtis su Dalai Lama ir kuriam teko jis gydyti.

Dr. Harrap charakterizuoja Tibeto viešpatį kaip labai inteligentingą berniuką. Jis esąs smulkas sudėjimo ir daug šviesesnis už cilinį tibetietį.

Komunistai surado kitą trylikametį kinų berniuką kaip Dalai Lamos konkurentą. Šis esąs kito Tibeto dievo—PAN-CHEN LIMA išikūnijimas. Tibete jis turi savo šalininkų. 1947 m. įvyko Panchen Lamos šalininkų sukilimas Tibete. Tada žuvo apie 8000 vienuolių, sukilimo vadai buvo išduoti, ciliniams sukilėliams buvo išduotos akys... Dabar komunistų palaikomi Panchen Lamos šalininkai vėl ėmė bruzdėti. Balandžio pradžioj Tibeto vyriausybė sumindino visus Panchen Lamos sekėjus, tai pat kinų ir komunistų šalininkus. Tačiau gin-cluoty krašto jėgų organizavimas silpnai eina. Kariuomenės tik apie 20.000 ir ta pati prastai paruošta. Kinų puolimo Tibetas neatlaikytų. Lig šiol Tibeto apsauga buvo Tibeto kalnynai. Jie šimtus metų apsaugojo Tibetą nuo išorinio pasaulio įtakų ir nuo kaimynų agresijos. Ar jie išgelbės Tibetą ir dabar, parodys artima ateitis. Kai šį pavasarį, esūvinėkė Potaloj, Tibeto dvasininkai klausė sėniaus orakulų dėl savo krašto ateities, išgirdo pranašystę: "Prieš dieingą Tuk bus karas Puh krašte..." (Tuk reikią rugpiūtis, Puh - Tibetas).

## RAUDONOJI LETENA VIRŠUM AFRIKOS

Paryžinė "New York Herald Tribune" laida paskelbė sensacingą medžiagą apie bolševikų organizacijos tinklą Afrikoje. Belgų Konge yra dideli uranijaus rūdos ištekčiai. Čia bolševikai yra išvystė didžiausią agitacijos ir šnipinėjimo veiklą. Belgų turimais daviniais, sovietai turi tris taikus, pro kuriuos vyksta juo žmonės, propaganda ir visa kita Afrikai prieš europiečius nuteikti: 1) Sovietų Sąjungos konsulas Brazavile, 2) Sovietų Sąjungos konsulas Pretorijoje ir 3) Sovietų Sąjungos atstovė Adis Abeboj. Visa Afrika apjuosta specialiais trumpų bangų bolševikinės propagandos siųstuvais. Parinkti negrai Sovietų Sąjungoje išėina ideologinį ir technikinį parengimą ir vėliau gražinami kaip radiškai, technikai ir sykiu agentai. Kai kurie jų sumiti ir tardomi parodė, kad Sov - Są - ga negrams yra pažadėjusi padėti išvyti iš Afrikos baltuosius ir Afriką padaryti afrikiečių... Bolševikinei veiklai sekė britai, po įvykusių neramumų Urgandoj r Nigerijoje, pasiuntė į Afriką geriausios savo Secret Service žmones. Praėjusį vasarį Akrojoj buvo tešiamas negrų giminės vadas Kwame Nkrumah su 12 savo bendrininkų. Jis teisme prisipažino, kad jo suorganizuotos "Tautinės laudies partijos" tikslas yra sudaryti sovietingą vakarų Afrikos respubliką...

Ir prancūzų valdomoj vakariėnėj pusiaujoj Afrikoje reikiąsi stiprus revoliucinis judėjimas, pasivadinęs "Rassemblemen Democratique Africain". Jo tikslas — nusikratyti prancūzų globa. Jo ženklas — kūjis ir pjautuvas. Sov. Są - gą jis garbina, kaip "pavergtųjų tautų draugą". Šis promaskvinis sąjudis palaikė glaudžius ryšius su Tuniso arabų nepriklausomybės siekianėiu sąjudžiu "Destour". Šio viso judėjimo dvasinis vadas, atrodė, yra dabar Kaire gyvenęs garsusis Marokko tautinis vadas Abd el Krimas, kuris nedviprasmiškai yra

pasisakęs už Sovietų Sąjungos intervenciją Afrikai išlaisvinti. "Jei mums neduos nepriklausomybės, mes pakartosi-me Kinijos ir Indokinijos įvykius, — grasina Abd el Krimas.

Neramu ir ispanų Marokke. Kai Franco kariuomenė po kruvinių aukų pagaliau numalino vietinių sukilimą Jehala kalnuose, tai pas sukilėlius rado labai daug moderniškių ginklų čekoslovakios gamybos. Jie Marokko pasiekė pro Trieste — Tanagerą. Suprantama, ad Čekoslovakija be Maskvos įsakymo marokiečių nebūt ginklavusi.

Tas viskas prikišamai rodo, kad tuo paėiu metu, kai pasaulio dėmesys daugiausia sukasi apie Tol. Rytus, kaip neuralginius tarptautinės padėties taškus, Afrikoj vyksta intensyvus pasirengimas pakartoti Kinijos įvykius...

## STALINO TALKININKAI

Britanijoje pastorius Waterson organizuoja "taikos pasninkautojų" sąjudį. Jis kreipėsi į Trumaną, kad sustabdytų vandenilio bombos gamybą. Sąjudis pasiskelbė taip pat savo "slaptaisiais ryžiais" siūsiąs atsiaukimą į Rusijos gyventojus, kad jie neberemtų sovietinio ginklavimosi. Geriausia, žinoma, būtų patiems pasninkautojams, jei pasninkavimas jų nauivus britus apšviestų.

## KIEK ANGLIJOS PARLAMENTE KATALIKŲ?

Britanijos atstovų rūmuose yra 21 katalikas, jų 15 darbiečių. Vyriausybėje yra vieėųjų darbų ministeris Stokes katalikas. Iš vadovaujanėių konservatorių, Hollis, yra katalikas. Metodistų parlamente yra 30, jų 26 darbiečiai. Babilėstų 4, jų 2 darbiečiai. Žydų 23, visi darbiečiai.

## KOLCHOZŲ SODYBOS LIETUVOJE

Sovietinės spaudos žiniomis, Lietuvoje jau 65% ūkių kolchozuose. Dabar jau steigiamos kolchozams sodybos. Utenos aps. kolchozas "Naujas Kelias" jau kraustosi į naują sodybą. Kolchozų sodybos statomos Jurbarko, Anykėčių, Kėdainių, Kalvarijos valsčiuose. Kolchozų sodyboms statyti valdžia paskyrė 400 mil. rublių paskolas. Ligšiol tik jungė žemė, dabar jau jungia ir sodybas.



## “TU LIEPSNOSI TAMSOJE...”

Šviesiam poeto VYTAUTO MAČERNIO atminimui, jo 30 metų ir 5 metų mirimo proga.

Rašo ALFONSAS GRAUSLYS



Yra tokių, kurie tik eilėrašius rašo. Juos skaitai, tačiau nei džiaugsmo, nei pasigėrėjimo nejunti. Nė valandėlei iš pilkos kasdienybės nepasikeli. Nė kiek dvasia neapsvaigsta. Grožio nepajunti. Tai eilėrašiai ne poetų.

Ne toks buvo Vytautas Mačernis. Ne tokia buvo jo poezija. Skaitydamas jo kūrybą, ją giliai išgyveni. Dar ir dar syk prie to grožio grįžti: jį apmąstai, leidži, jam lašas po lašo įsisunkti į tavo širdį. Nudžiugęs, nušvilęs sušunki: štai poetas! Ir norėtumei šitokį grožį, tartum branginamą paveikslą, įstatyti į prabangišką rėmus, nuolat jį prieš akis turėti, kad nuolat grožėtumėsi.

Šiandien, kai mūsų tautos gyvenimas liko sudarkytas, mūsų visų gyvenimas pasidarė toks nejaukus, pilkas, nuobodus, subiaurintas. Niekada, siela taip grožio nesiliūgėjo, kaip šiandien. Ir todėl, jokių kitų laiku nebūvo mums tikroji poezija taip reikalinga, taip širdiškai artima, kaip dabar. Mums reikia poezijos, mums reikia grožio, kad mus kankinantį, jį mus besiveržiantį baurumą atsvertų. Mes nedatėkio, rimties ir ner-turto vaikai, mes keliamo savo rankas vienai vieninteliui ilgai maldai ir geidžiame tik vienintelio gėrio: Grožio“ (Selma Lagerloef).

Gimė jis, augo ir mirė gilioje Zemaitijoje, prie garsiosios Zemaičių Kalvarijos, didingos Dievo Motinos šventovės spinduliu veikiamas. Juk j ten, kasmet liepos pradžioje tūkstantinės minios rinkdavosi. Per aštuonias dienas, dieną ir naktį, vis naujai ir naujais būriais, jos, savo nenutrūkančiomis vis besikartojančiomis giesmių maldomis, vaikščiodamos po supilstytus kalnus, prisimindavo kiekvieną Didžiojo Kentėtojo atodūsį, pasigirdusį Jo paskutiniame žygyje, jį giliai išgyvendamos. Giliausio grožio šaltiniai atsiverdavo, ištrykėdavo iš tikinčios liaudies sielos gelmių. Šitokio tad dvasinio grožio šviesos, brendo poeto siela. Tos girdimos giesmės ne galėjo neįdinti jo jautrios sielos ištiesiems metams, igiedodamos jon mistinės nuotaikos jausmus.

Lūdesio, skausmo šydas dengia jo jaunystę. Gal kartais, jo prigimtis jaučia, kad jo jaunystės žiedai nenuvys jų laikui atėjus, bet bus vėtrūs nudraskyti be laiko. Ir tikrai, 25 metų amžiaus nesulaukęs, jis mirė džiova, mirė tėviškėje, matydamas apie save susirūpinusius veidus dėl pavergtos tėvynės. Tartum protestuodamas prieš tautos pavergimą, kurs atneš pavergimą ir kūrėjo dvasiai, jis oro pritrūkdamas, užtroško. Nebeliko jam sąlygų kurti, nebėliko ir prasmės gyventi.

Kai skaitai V. Mačernį, atrodo tau, kad tylų, mistiškai tylų vasaros vidurdių atsirandanti Lietuvos laukuose, prie žiurulančio upelio, kuriam pritaria šnerantys javai ir... kaitroje pajunti, kai bėga slaptingas, savo praėinamumu žiurpulingas laikas, kurio valandėlės tartum lašai laša.

V. Mačernis savo kūryboje nieko nesistengia pamokyti, nesistengia ką nors įteigti. Jis tik susitelkęs svajoja, sapnuoja, atsiminimais grožisi ir tą viską popieron išlieja. Jo kūryba rodo, grožis ne tiek tame, ką rašai, bet kaip rašai. Ji rodo, kad grožis visur išbarstytas, nereikia jo toli ieškoti: mūsų pačių siela j save įsimasčiusi įsiziūrėjusi grožio audeklą audžia. “Gyveno jis”, anot Pauliaus Jurkaus, “savu gyvenimu, savo vidaus gyvenimu, j kurį įsiziūrėjęs ir išmąstęs — kūrė”.

Kiekvieną kartą, kai tik imi j rankas, labai gražiai prieš trejetą metų išleistas Romoje V. Mačernio “VIZIJAS”, puikiai dail. Aleksandravičiaus išpuoštą, pasigrožėjimą pajunti, kiekvieną sykį dvasioje dėkodamas leidėjams (Vytautui Sauliui ir Centriniam Lietuvių Ko-

mitetui Italijoje), kad šitokiai poezijai tokius rėmus davė.

Norėtusi visiems išsakyti tą, tenai, tuose puslapiuose plasdantį grožį. Bet grožis nenupasakojamas. Jis yra vidaus išgyvenimas. Jis tegali būti betarpiu pajustas. Tad iškelsiu tik tų “Vizijų” — regėjimų turinį ir iš dalies tas nuotaikas, kurios kilo tą turinį skaitant.

Vizijų įžangoje, mes matome poetą, nejaukiam vėjui lauke siaučiant, vakare, pilną vidaus nerimo, svajonėse pasinerusį, svajonėse apie savo gimtuosius nemus, gimtąją žemę, jos derlių ir žmonių su ja surištus.

“Aš pilnas nerimo, kažko pasilgęs baisiai,

Paskendęs vakaro rimty, mąstau”. Nerimo žaibai nuolat blykčioja Vizijų danguje. Atimk nerimą, atimk maištavimą, atimk kančią — poetas, kaip poetas pradės merdėti. Rūstus tai dangus, taip, bet gražus.

PIRMOJ Vizijoje poetas kančios pilnas, vidunaktį pabudęs, svajoja apie tėviškę gamtą. Jo sieloje taip pat vidunaktis. Iš to sielos stovio tartum gelbėdamasis, jis svajonėse mato gimtinės vidurdių pilną ramybės, jaukumo, saulės.

“Tokia tyła! Ji, kaip kančios pribrendęs lašas,

J kaitrą sunkias pamažu.

Ir saulės spinduliai ant klevo lapų laša.

Ir, lyg medus, nutyska tarp šakų”.

Bet štai artėja audra. “Gėlės taurėj miegojės vėjas kelias”. Praveržia iš viršaus vandenys į žemę. Žemė atgarvinta ir “vyturiškai juokiasi”. Ateina vakaras ramybė nešinas. “Tik pas mane kėlikus vidunaktis...”

Tai Vizija, pilna Bethoveno pastoralinės simfonijos atgarsių. Kaip gaivalingai pavaizduotas audros priartėjimas ir jos siautimas. Kokia saldi ramybė po jos. Gamtos ramybė, kaip labai, kontrasto keliu paryškina poeto nerimą. Tai vienas skirtumas: gamtoje audra ateina ir praeina, jo gi siela nuolat nerami.

ANTROJE Vizijoje pastoralinės simfonijos nuotaikos tęsiasi. Poetas apsvaigęs nuo “rytmečio rasoj sudrėkusių klevų kvėpėjimo” girdi “ilgesingai giedančius gaidžius”, mato “šviesių spalvų rūgius”, jo sielos vidunaktis atslūgo, atėjo “rytas nuostabus” ir štai pasigirsta “saldus traliavimas”. Tai piemėnlio muzika, kurs “tarp pirštų meldą laiko” ir “tasai traliavimas lig širdies gelmių giliausių smelkias”. Poeto sieloje vyksta stebuklas. Jis “laimės svaiguly” mato atgyjančią, vis labiau švintincią gimtinę ir “regėjimo liepsna” pradeda jame liepsnoti. Ši Vizija tai tikras gimtinio namo pagarbinimas. Neveltui ji prasideda žodžiais: “Zinau, kad žemėje yra vieni namai”.

TREČIOJE Vizijoje kyla prisiminimai apie senolę, senolę laiminančią tėviškės laukus. Kaip ji artima mūsų senutėms motinoms, kai prisimeni kaip jos žegnojo mus j ištrėmimą vykstančius. Prisiminimai apie senolę iskyla poeto sieloje, kai jis pažvelgęs į seną, apleistą, tačiau žydintį tėviškės sodą, pamato ant obelies padžiautą skarą — mirusios senolės skarą. Senolė “jaunosios rūbuose... skaisčiom akim, tarsi kalnuose du ežerėliai gilūs”, tai tikra lietuvis apoteozė. Iskyla prieš akis Birutė, Gražina, Aldona ir kitos didžiosios lietuvis, kurios kentėjo ir aukojosi dėl savo tėvynės likimo. Kyla prieš akis partizanų motinos. Kaip joms visoms tinka senolei pagarbinti skirti žodžiai:

“Dabar, kada širdis, tarsi kelevis tyru smėlyje suklypęs,

Kada svajonės, lyg silpnai drugeliai prieblandoj paklydę miršta

Dažnai jaučiu gaivinančius lašus ant lūpų lašant

Nuo jos: ekstazėj iškeltų j dangų pirštų.”

KETVIRTOJI Vizija perkelia poetą į vaikystę. Jis prisimena vieną vasaros sekmadienio vidurdių, kai juodu su senole pasilikto namų saugoti. Senolė melodžiiasi, o jis, vaikas, sėdi kėdėje ir žiūri į saulės langą, kurs atspindi grindyse. Vasaros vidurdielis, tartum gyvenybė, kvėpuoja j jo veidą. Ir štai, jo susimąstymą nutraukia paukščio išskęstų

sparnų tamsus šešėlis, kurs staiga ap-temdo jo grindų šviesųjį langą. Jis išsi-gandęs bėga pas senolę. Nors praėjo daug metų, bet poeto džiaugsmas apnu-odytas. Tas “klajūnas paukštis” jo džiaugsmą temdo. Mirties nuajutimas pradeda slėgti jį. “Aš skausmo išplė-stom akim matau, kaip tolsta nuo ma-nės vidurdielis...” Tai sunkiausios melancholijos, liūdesio vizija.

PENKTOJE Vizijoje poetas vasaros di-oną eina per tėviškės “žemę žydincią, apsvaigęs saulės spinduliuos”. Jis mato po laukus išsisklaidžiusius žemdirbius, jaučia jų širdis, mato veidus, akis. Gal-veja apie juos visus ir, atsigulęs ant žo-lės, pajunta tos žydincios ir bręstančios gamtos prasmę. Visa gamta tartum ty-liai gieda jam: “Gyvenk per mus, kad mes paskui galėtum amžinai gyventi per tave”.

Pasibaigę vasara. Atėjo ruduo j gam-tą ir j poeto gyvenimą. Jis persikelia j miestą, kur sienos dvelkia nejaukumu. Mato jis pilką, nuobodų, sunkų ir beprasmį darbininkijos gyvenimą. Tragiš-kos gaidos pasigirsta jo sieloje. Jis są-moningai kankinasi, nors ir žino, kad artina savo gyvenimo pabaigą.

“Pamėgau griaut savų beaugančias galias.

Ir taip išbleso paskutinės džiaugsmo ugnys...”

Bet nelaukai vel atbunda jame gy-vybė, jėga ir įkvėpimo ugnis. Nors ma-to jis seną gniūžtantį pasaulį, tačiau nori dirbti naujam, kuriame mato žy-dinčius savo žemės kalvas ir laukus. Di-dingai pranašo žodžiais jis tą naują, tėvynės pasaulį vaizduoja. Nukreipęs a-kis nuo liūdnos ir jį silpninančios tikrovės, jis sustiprėja, kai grįžta j stebuk-lingą savo sukurtą vaizduotės pasaulį.

SEŠTOJE Vizijoje poetas iš tolimos kėlienės tėviškę grįžęs, vasaros naktį svajoja. Svajoja apie praėjusias dienas, apie vaikystę. Svajodamas užminga. Jis mato save vaikščiojant po didelį žy-din-

tį sodą. Štai, po viena obelimi sėdi jo se-nolė. Užsimezga pasikalbėjimas. Jis primena jai savo pasivaikščiojimus su ja po laukus vasaros kaitroje, kai “pak-viņę gintaru liepsnodavo miškai ugnį”. Pasakoja apie savo pasiirstymus po ež-e-rą kauram luote, apie savo išdykavi-mus, savo mokslo metus. Pasakojimai — prisiminimai liūdesio atauti, nes.

“Ak visa tai šiandien jau praeitis...” Senolė irgi papasakoja jam, kaip ji-nai jį mylėjo. Pasakoja, kaip jina, jį iš-bėgusį su šunų būriu j laukus surado miegančią šuniukų krūvoje.

Poetas prabunda. Jau rytas. Bunda laukai. Darbininkų gretos skuba j darbą. Šviesi nuotaika gimsta. Ją pagimdo gamta.

“Zėmė pro rasas, lyg džiaugsmo ašarom užlietas veidas.

Spindėjo nemirtinga, išdidi.”

SEPTINTA, paskutinė Vizija praside-ja pavasario šventės puota tėviškės namuose. Gražuolis moters, šviesiaplau-kės mergaitės gražina puotą. Tamsaus vyno ir šviesių gėlių svaiginantis kvap-as išsilieja visur. Ir sieloje “patvinus džiaugsmo upė”. Atėjo vidurnaktis, nu-tilo namai, tačiau poetas nemiega. Taip slaptinai ir žavingai mėnulio šviesoje atrodo už langų tėviškės laukai. Jis ke-liasi, išeina j laukus ir prisimena legen-dą apie žydincią rytuose karalių gėlę. Toji gėlė turi nuostabią ypatybę:

“Jeigu rožiniai jos lapeliai kam ant veido ar širdies užkrinta,

Nemirtingumo saulė tam skaisčiai dūnas nušviečia...”

Iš to burnos pasipila skaidrieji žodžiai

Ar’yn atskanbantys, tarsi auksinių

bičių spicėjus,

Ir jų melodija pagauna žirdis vargo

ir kančios žmonių

Slaptuoju nedarumu troškimu...”

Jis eina vis tolyn j rytus, nuo puotos ir savo jaunumo, apsvaigęs, tos pasa-kiškos gėlės ieškoti. Tačiau, jau aušta.

Prasiblaivęs jis grįžta kasdienybėn, bet paslaptinai nakčiai artėjant, kas vaka-rą svajoja “vel skrenda ten j nuostabių šviesų šalis”.

Vizija baigiasi tartum trimfalinio maršo garsais: “jis, kuris “jaučia kara-liškos gėlės artumą” tikisi grįšias” j protėvių namus ant rankų nešdamas karalių gėlę” ir jį šventins susirinkę genys — sutiks. Atrodo, tartum prana-sas skelbtų tėvynės laisvę ir tvermin-gumą.

Visų Vizijų užbaiga prasideda liūdnais jausmais, neviltes gaidomis, bet štai kyla nuotaika, nes jis mato kaip.

“be aimanų, be skundo, susikaupus ir iš lėto

j priekį smelkiasi naujoji karta.

...išvidinio nerimo pilna jį veržias... rugali pasauli...” Naujoji kvėkų kar-ta. Neujieji aušrininkai. Nauji knygne-šiai. Jie kyla. Kol jų bus, tėvynė dar neprarasta.

Nors mirties nuajutimas ir veržiasi j poeto širdį, tačiau jis keltasi “iš vie-lnių svajonių” ir

“pamažėl tvirtėja cėseną ir netikrumas baigias,

ir jau po kojom dunda vieškelis vedąs iki didžiūjo aukštumų”.

Visos vizijos kupinos meilės tėviškės žemei, jos gamtai, saviems žmonėms. Jos pilnos lietuviškos dvasios, lietuviš-kes šilimos, ir pilnos, pilnos grožio dei-mantų. V. Mačernio poezija, tai stebuk-lingų pasakų dėžutė, kurią atidarius nu-švinta veidas, siela ir aplinka. Prisipa-žinsiu, kad iš visos lietuviškos poezijos, jo poezija man muzikaliausia, nes ir daug kartų ją skaitant vis rodydavosi, kad jau nuo pirmųjų jos skaitomų eilu-čių, kyla sieloje vidaus muzika, kuri tai poezijai pritaria ir ją palydi. V. Mačernis tai vaizgantiškas tautos pragied-rulis abiejų okupacijų tamsiems debe-sims dengiant tautos dangų. Jame su-švito tautos gėnys.

Šio straipsnio tikslas būtų visai pa-teisintas, jei kuris jį perskaitęs susido-mėtų V. Mačernio poezija. Jis patis i-sitikintų, kad versta juo susizavėti. Jis įsitikintų, kad tai tikrai šviesa, kuri liepsnoja šiandien tautą supančioje tam-soje.

### Vlada Prosciūnaitė

#### Tremtinio Daina

Pavasarejant kalnų pašlaitėm mes tylūs vaikštom širdim tuščia, t’k atminimū liepsnelės kaitrios nutiesia tiltus nuo ten j čia.

Baltais balandžiais svajonės grįžta ir glosto kryžių gimtam kieme, kada dar sesės laimingos krykštė ir kėlė brolių širdim ramia;

Kur varpo aidas dirvonais plaukė, kvėpėjo rytą jauni beržai, kur lauknešėlių mamos dar laukė savoj sodyboj savi vaikai.

Aruode glaudės prie grūdo grūdas, jaunystėj šaukės širdis širdies, — per nakt merginos j margą rūbą raštus svajonių margų sudės...

Baltais balandžiais svajonės grįžta ir klauso girgžda kieme svirtis, tik sesės juoką seniai užmiršo, ir brolis niekad pareit nedrįs.

Sesuo užvožė kraitinę skrynją ir žino — niekad jos nedarys: kol dega kraujų liepsna kautynių, švelniai neaukia širdies širdis.

Ir dreba rankoj mamos ražančius, ir virpa lūpos ta pat malda — kad tik ryt rytą miestelio aikštėj sūnaus negyvo nerastų dar.

Pavasarejant kalnų pašlaitėm mes tylūs vaikštom širdim tuščia tik atminimū liepsnelės kaitrios nutiesia tiltus nuo ten j čia...

1950 m. Velykos Vokietijoje.

#### PADEKA

Kultūros žurnalo “AIDAI” bičiuliai dėkoja smuikininkei Elenai Kuprevičiūtei, deklamatorei Lidijai Petravičiūnei ir pianistui Andriui Kuprevičiui už nemonkamai išpildytą Meno Vakarų programą š. m. birželio 11 d. Lietuvių Salėje Avellanadoje. Salės administracijai paauko-jus 75 pežų nuolaidą, gautą gryno pel-nė 230.35 pežai, kurie jau pasiūstį mi-nėto žurnalo administracijai.

### Meno Vakarai “Aidams”

Birželio 11 d. kultūros žurnalo “AIDAI” naudai Lietuvių Salėje Avellanadoje bu-vo suruoštas didelis Meno Vakarai. Smuikininkei Elenai Kuprevičiūtei įspū-dingai išpildė Mozarto, Vytauto Kerbe-lio, Dvožako, Albeniz ir Dinica-Haifea kūriniai. Lidija Petravičiūnė su jai ipras-tu įsijautimu padeklamavo Claude Ser-bannes eilėrašį “Milašius” ir O. V. Mi-lašiaus poetas “H” ir “Lapkričio sim-fonija”. Pianistas Andrius Kuprevičius žavingai paskambino Haydn sonatą F-Maior, Chopino 2 valsus, Scherzo Si-Maior ir Liszto valsą Mefisto. Didelis vakaro pasisekimas kalba apie augantį grynojo meno išsilgimą mūsų koloni-joje.

### “Kermošius”

Argentinos Lietuvių Tautinis Ansam-blis liepos 22 d. Lietuvių Salėje Avella-nadoje stato naują originalų veikalą “KERMOSIUS”. Veikale vaizduojami lietuviško kermošiaus papročiai (kara-belninkai, žydai, čigonės, ūkininkai ir t. t.), perpinti švelnia dvejų jaunuolių meilės intryga. Veikalą paruošė Ansam-blio dalyvė Zotovienė. Režisuoja Alek-sandras Petravičius. Chorą ir dainas ruošia muz. A. Stasiulis tautiniams šo-kiais vadovauja Vyt. Namikas. Visiška naujas dekoracijas piešia dail. R. Kuprevičius.

Kartu su “Kermošium” šalutinėse Lie-tuvių Salės patalpose, Avellanadoje, ruo-šiama didelė tautinio meno PARODA, kokios Argentinos lietuviai dar tikrai nėra matę. Parodos organizavimui va-dovauja A. Mikelionienė, dail. R. Kuprevičius, architektas Steikūnas, J. Vede-gys ir kt.

### RADIO ŽINIOS IS VATIKANO STOTIES LIETUVISKAI

Vatikano Radio stotis keturis kartus svaitejėje transliuoja žinias lietuviškai, būtent sekmadieniais 15 val. Vidurio Europos laiku, 31.10, 25.55, 19.87, 391 bangomis, pirmadieniais — 20 val. V. E. l. 50.26, 48.47, 41.21, 201.5, trečiadieniais — 20 val. V. E. l. ir šeštadieniais 20 val. V. E. l. tomis pačiomis bangomis.

### Špausdinamas Lietuvių Archyvas

Ivairiuose kraštuose gyvenantiems lietuviams pranešama, kad vėl tęsiamas LIETUVIŲ ARCHYVO spausdinimas.

LIETUVIŲ ARCHYVĄ įsteigė lietu-viai laikraštinkai Liet. 1941 metais. Jo Kaune ir Vilniuje pasirodžiusiuose keturiuose tomuose buvo aprašyta pir-moji bolševikų okupacija. Penktajam tomui vokiečiai jau nebedavė leidimo.

Tremtyje spausdinti LIETUVIŲ AR-CHYVĄ buvo neįmanoma.

Dabar LIETUVIŲ ARCHYVAS, Lie-tuvos Istorijos Metraštis, apimęs bolševizmo, nacionalsocializmo ir tremties metus, spausdinamas Jungtinėse Ame-rikos Valstybėse. Bus paskelbta dar niekur nespausdintos dokumentinės me-džiagos.

LIETUVIŲ ARCHYVAS tęsiniais bus spausdinamas mano gyvenamojoje vie-tovėje einančiame lietuviškame laikraš-tyje DIRVOJE. Adresas yra toks: LIETUVIŲ ARCHYVAS 6820 Superior Avenue, CLEVELAND 3, Ohio, USA.

Kad įvairiuose kraštuose gyveną lie-tuviai galėtų pasirengti sekti LIETU-VIŲ ARCHYVĄ, pranešu jog su DIR-VOS redakcija yra sdsistarta pradėti jį spausdinti nuo š. m. liepos mėn. 6 die-nos, t. y. DIRVOS 27 numeryje.

Jonas Leonas, LIETUVIŲ ARCHYVO redaktorius

Cleveland, 1950 m. gegužės 13 d.

### Vertingos Knygos

Prie dienraščio “DRAUGO” yra įs-teigta lietuviškos knygos leidykla, ku-rios reikalų vedėjas yra Dr. K. Matu-laitis M. I. C. Šiuo metu renkamas prof. St. Kolupailos veikalas “Nemunas”. Ne-seniai toji leidykla išleido prof. A. Ku-čo ir A. Gervydo atsiminimus “Už spy-gl’uotų viečių”. Jau baigiama platinti neperseniai išėjęs Dr. J. Balio tautoska-ros rinkinys “Istoriniai padavimai”. “LAIKAS” atstovauja šią leidyklą Ar-gentinoje.



# Akmens širdies religija

Rašo PRANAS GARŠVA, M. I. C.

Pasakojama, kad vienas turtingas Prancūzijos dvarininkas panoro savo dukterį išauklėti be jokios religinės įtakos. Užaugusi galėsianti pasirinkti ką norėsianti. Jis jos ne tik pats nemokė jokių religinių tiesų, ne tik jai apie tai niekada neužsimindavo, bet ją taip nuo visų žmonių atskyrė, kad ji ir iš kitų nieko apie tai neišgirstu. Tačiau, mergaitė paaugus jis pastebėjo, kad ji rytais ir vakarais nubėga į gražiausią savo puikaus sodo vietelę, kur jos niekas nemato. Tėvas ją pasekė ir pamatė, kad ji ten pasislėpusi ir rankas sudėjusi su pagarba ir pamaldžiai žiūri į tekantią ar besileidžiančią saulę, kuri iš tos vietos buvo geriausiai matoma ir savo spindulių mirgėjimu bei spalvingomis vaivorykštėmis rasos lašeliose net pačiam tėvui nusistebėjimą kėlė. Mergaitė paklausta, ką ji veikianči sode pasislėpusi, atsakė:

—Rytais aš pasveikinu užtekęsį saulutę, vakarais jai padėkoju, kad ji tau, ir man, ir visiems kitiems per dieną šviečia ir šildo. Ji tokia graži, tėveli. Eikim kitą kartą abu.

Iš tikrųjų, kaip sako didysis pirmųjų krikščionybės laikų rašytojas Tertulianas, žmogaus siela iš prigimties yra krikščioniška. Kai žmogus negarbina Sutvėrėjo, jis garbina jo tvarinį. Kai jis nedėkoja gyvjam ir visko davėjui Dievui, jis su dėkingumu nusilenkia prieš negyvą Dievo sutvėrimą. Kai žmogus nusilenkia prieš Visagali, jis suklumpa prieš stipresnį žmogų, prieš saulę, prieš žvėrį, prieš kitus jam nuostabesnius sutvėrimus.

Žmogaus siela trokšta grožio, alksta tiesos, ilgisi meilės, ieško laimės. Kai jam atimama grožio, tiesos, meilės ir

laimės Šaltinis, Pradžia ir Tikslas, žmogus paklysta melo šunkeliuose, užklimsta purve, pradeda nekęsti viso, kas ne jis pats, o pagaliau ir paties savęs. Žmogus žmogui pasidaro vilkas, net baicsnis už vilką, už plėšrųjį žvėrį, nes prarasdamas Dievą jis dar nepraranda savo proto. Ir amžiais žmogaus proto sukurtas geras priemones, kurias jis turi panaudoti savo labui, panaudoja savo silpnosio brolio - žmogaus sunaikinimui. Kova prieš Dievą yra kartu kovą ir prieš žmogų, prieš save patį.

Tai mes aiškiausiai matom: šiu laikų bedieviškame komunizme. Katalikų Bažnyčia aukščiausia bausme pasmerkė komunizmą, kaip hereziją, nes jis kovoja prieš Dievą ir prieš žmogų, to gyvojo Dievo atspindį. Dievo vietoje komunizmas pastato negyvą medžiagą, pastato vieną "išrinktąjį", kurį vadina tėvu ir draugu ir kuriam visi turi paklusti bei reikšti pamaldžią pagarbą. Žmogaus tikslas vietoje jis pastato partiją, "klasę", kuriai kiekvienas, kaip negyvas daiktas, kaip neprotingas sutvėrimas turi tarnauti. Kad žmogus netrokėtų dangaus, jam kalbama apie "žemiskąjį rojų", o tas "rojus" yra iki šiol neręgtas vergija. Kad žmogiškoji širdis nerębtų net vaikui išduodant savo tėvus, draugų draugą, jam vietoj žmogiškos širdies, kuri trokšta mylėti visa, kas gėra ir kilnu, stengiamasi įdėti akmens širdį. Žmogus turi džiaugtis ne tuo, kas jam malonu ir kas gražu, bet tuo, ką sako vadas, partija. Daugeliui girdėtas komunistų garbinamas jaunelis, kuris sušaudymui išdavė savo tėvus. Jis vadinamas didvyriu, jam statomi paminklai, nes jis tikrai jau turėjo akmens širdį.

Toks, Dievo netekęs, pažemintas ir pasižeminęs žmogus, kuriam yra atimtas bet koks tiesos pažinimas, garbina žiaurumą juo džiaugiasi. Iki neįtikėtinumo žiaurumas viešpatauja ten, kur žmogus nutraukia ryšį su Dievu. Žiauriuosius garbindamas, kaip šventuosius, ir jiems statydamas paminklus, komunizmas susidarė sau naują religiją, akmens širdies religiją. Juk komunizmas turi savo apeigas pagarbinti Leniną ir kitus savo vadus. Net Stalinas, kaip rašo vienas amerikietis rašytojas, po Lenino mirties jo kūną laikęs tris dienas savo kambaryuose, kad jo dvasia pereitų į jį.

Juo ilgiau žmogus yra be Dievo, juo jis tampa blogesniu, nes jis praranda savo gyvenimo tikslą, praranda savo žmogiškumą ir kilnumą. Tik tie, kurie pradeda savo prigimtą Dievo ilgesį neslopinti, bet ieškoti aukštesnių dalykų, kurie savo širdžiai neleidžia suakmenėti, o ją kilnina, kurie savo protą nepavergia melui, bet ieško tiesos, — tik tie gali vėl pakilti į tikrąjį žmogiškumą ir pagaliau grįžti prie tikrojo grožio, prie tiesos ir meilės, prie Dievo.

Kristaus religija yra visiškai priešinga tai suakmenėjusios širdies religijai. Tai yra meilės religija. Krikščionis džiaugiasi gamta, gražiaja saule, jis naudojasi žeme ir visa tvarinija savo aukštesniems tikslams. Bet jis nenusilenkia jiems, nes visa tai yra žmogui, o žmogus Dievui. Krikščionis pažįsta tiesą ir nusilenkia Dievui, kaip aukščiausiai Tiesai. Jo išteigta Bažnyčia, kaip tos aukščiausios tiesos skelbėjas ir saugotojas. Krikščionis myli žmogų, kaip Dievo atvaizdą, kaip savo brolių, nes kas nemylti žmogaus, tas nemylti taip pat ir Dievo. Tai yra pagrindinis Kristaus, krikščionybės nuostatas. O kas nemylti, pasmerkia pats save, tas nėra žmogaus vertas.

## ŠUOLIS I ANAPUS (2)

Rašo DR. J. MAČERNIS

(Tęsinys)

### I NEREGIMĄJĮ PASAULĮ

Tvėrėjas aprūpino kiekvieną gyvį visu tuo, kas jam reikalinga. Būtų labai keista, kad sutverdamas žmogaus sielą, skirtą gyventi vertybių pasaulyje, nebūtų suteikęs jai lengvo priėjimo prie to pasaulio ir ypač priėjimo prie Jo paties, visų vertybių šaltinio. Ir tikrai žmogaus siela iš prigimties yra krypusi į religinių vertybių pasaulį, kaip tai matome iš gilaus religingumo laukinių tautų arba ir civilizuočiųjų, bet dar neužkrėstų europietiškojo materializmo. Ir europiečių tarpe pasitaiko mažų vaikų, kurių gilus religingumas yra tiesiog nuostabus. Ir šv. Raštas visai teisingai sako, jog tik kvailas savo širdy gali sakyti, kad nėra Dievo.

Kas gi sudaro tramplyną (trampolin, Sprungbrett) į aną antgamtinį didybės ir šventumo pasaulį?

Kaip žinoma, žmogaus siela greičiausiai pagauna kontrastą, vienas kontrastas tarsi pažadina sielą atsikreipti į kitą. Taip pastebėdamas skriaudą, nelaisvę, neapykantą, žmogus pagauna teisingumą, laisvės, meilės dorines vertybes. Panašiai ryškiai pajusdamas visą kietą šio gamtinio pasaulio tikrovę žmogus tam tikromis apytovomis pagauna dar kietesnę kito, antgamtinio pasaulio tikrovę. Religinių vertybių pagavimą atsidėjęs taria teologas ir filosofas Rudolf Otto, kurs laikrašty "Religionspsychologie", Wien 1926, p. 99 paduoda šitokią pavyzdį:

"12 metų berniukas lauke vienas renka varpas. Yra graži vasaros diena ir virš auksuotų laukų, kuriuos toli nuo aukštumos apima ju žvilgsnis, yra didingai ir tyliai pakibus gili dangaus mėlyinė. Iš tolo laiks nuo laiko pasigirsta piovėjų šūkavimai ar botagų pliaukštelėjimai. Ir beveik nežemiškai dusliai ateina nuo tolimo bažnyčios bokšto valendas mušančio laikrodžio dūžiai. Vaisio siela tarsi išsiplečia, tarsi vidujiniai kažko ilgisi. Šis pradžioje lėtas sielos užgavimas, sielos pabudimas darosi vis stipresnis, siela prisipildo tarsi ošiančio akordo. Jis jaučia kžkokį milžinišką vyksmą, kuriam nežino jokio vardo. Tai, kas jį dabar paliečia, nepanašu ir į tai, ką jis iki tol buvo girdėjęs apie Dievą. Šios didybės pergyvenimą jis negali surišti su Dievu, kurį pažįsta iš šventosios Istorijos. Ir štai ši neapsakoma, neišreikiama esybė nusileidžia ant jo tarsi su triuškinančia galybe. Baisiai išsigandęs, jis pasigriebia maišiuoką su varpomis ir bėga kiek tik gali kaimo kryptimi, kad pasislėpus nuo to didingai baisaus, kas jį tarsi apgaubia. Parbėgęs namo, sėdi jis susimastęs prie už-

rakintų durų ir beveik gėdosi savo baiktum, bet jį ištikusio nuostabaus pergyvenimo negali suprasti. Jį palietusio, jį Jėga ne tik jį baugina, bet drauge ir vilioja".

Paduodamas šį nuotikį, R. Otto pastebi: "Šis pergyvenimas man įdomus ypač tuo, kad jame beveik su eksperimento tikslumu pasirodo tie pergyvenimo momentai, kuriuos aš ant savęs patyriau belukstendamas tai, ką vadinau "Dievybė" (vokiškai "das Numinos"). Jis įdomus ir tuo, kad čia turime reikalo su atsitikimu, kurį aš aprašiau knygoje "Das Heilige" ("Šventumas", p. 145), būtent pavyzdys gryno irracionalumo (Begriffslosigkeit) religinio pergyvenimo, kur pagaunamajam dalykui dar nepasišauja jokia įprastinė kategorija, kur objektas mus paliečia kaip kažkas nuostabus ("Mirum") be jokių sąvokų tarpininkavimo. Toliau įdomus yra pergyvenimo savaimingumas (spontankumas), nes jis visai nesuristas su gautuoju mokykloje religiniu pažinimu".

### 2. LANGAS I ANAPUS

Aukščiau mes pastebėjome, kad dalykai ir padėty (situacijos) yra permatomai (transparentiški) mintims, grožiui ir baurumui, matėme, jog žmogaus veiksmas yra transparentiški gėriui ir blogiui. Gal giliausias šių laikų mitytojas Nicolai Hartmann savo veikalė "Das geistige Sein" ("Dvasinė būtis") parodė, koks stebėtinas daiktas, yra knyga: judos tos knygos dėmelės yra transparentiškos visam spalvu, formų ir garų pasauliui, pasauliui minčių, pasauliui gėrio ir grožio. Pagaliau ir mūsų kūnas yra perregimas išoriniam pasauliui pagauti. Mes juk nematome šviesos spindulių ar oro virpėjimų ar pagaliau smagenų virpėjimų; visų tų dalykų mes nepastebime, visi tie dalykai mums yra vaiskūs ir permatomai, kaip stiklas. Visi tie dalykai yra tik tramplynas (Sprungbrett), tik pasispyrimo lenta šuoliui į išorinio pasaulio pažinimą. Visur čia mes peršokame per tai, kas prie mūsų arčiau, kad pagavus tai, kas toliau už jų yra. Tad ar nebus visas medžiaginis pasaulis tarsi ta knyga, kuri yra transparentiška, peršviečiama visai kitokiam pasauliui, kuris už jo randasi?

Kad tikrai taip yra, tai parodo visos žmonijos patyrimas. Panašų pergyvenimų kaip aprašytojo berniuko randame visur pasaulyje. Ar surasime žmogų, kurio sielą bent vieną kitą kartą gyvenimo būvy anas viršgamtinis pasaulis nebūtų klabenęs ir prašęs įsileidžiamas ar tai audrai siaučiant, ar jūros platybėse, ar kalnų viršūnėse, ar žiūrint į žvaigždėtąjį dangaus platybę. Įvyriomis progomis žmogus gauna pa-

justi esimą Galybės, prieš kurią jis yra niekas, gauna pergyventi "tvarinio jausmą" (Kreaturgefuehl), pajusti savo menkumą ir širpulingą didybę anos Galybės. Įvairiausi akstinai gali patarnauti šiai antgamtinėi Galybei pagauti. Pavyzdžiui, kartą eidamas 33 savo amžiaus metus, gražiausią vasaros dieną buvau aukštai Alpių kalnuose ant plačios aikštės. Iš vieno tos aikštės šono atėjo kyla dangų kalno masyvas. Kur stoviu, nėra nė mažiausio pavojaus nugriūti kur į bedugnę. Drauge su manim yra daug linksmų žmonių ir negalima rasti jokios priežasties, iš kur galėtų atsirasti baimės jausmas. Ir vis dėlto pažvelgęs į tą masyvą aš jaučiu, kad čia yra kažkas antgamtinio, didingo, baisaus. Ir tas jausmas yra labai ryškus ir trunka ilgesnį laiką. Jis yra visai skirtingas nuo viso to, ką aš šiaip esu pergyvenęs santykiyje su medžiagine būtimi. Aš esu prieš visai kitokią galybę, kuri kitaip ir veikia į mane. Šis pergyvenimas duoda man suprasti, kaip laukinės tautos ima garbinti ir skaityti šventais ("mava") tuos daiktus, kurie pripuolamai patarnavo jiems kaip tramplynas (trampolin) šiai visai kitokiai galybei pagauti. Juk žinomi yra šventi kalnai, šventi miškai, šventi medžiai, šventos upės ir net šventi gyvuliai. Ypatingai lengvai atsiveria žmogaus siela antgamtiniam pasauliui pagauti, kada susiduria su žmogumi giliai religingu. Toksai žmogus, atverias priėjimą prie šventumo pasaulio, patsai imamas skaityti šventu. Šventos yra net jo atskiros dalys ir net paveikslai tu daiktų. Ir taip mes esame prie relikvijų gerbimo ir stabų gamybos bei jų garbinimo. Pirmieji laukiniai tautų lankytojai manė, kad visos tų tautų religingumas ir tėra tik paviršutiniškas stabų garbinimas. Kada gi misjonieriai giliau įžvelgė į laukinių sielą, jie pamatė, kad joje esama taip gilaus religingumo, su kuriuo negalėtų susilyginti religingumas daugelio nukrikščionėjusių "krikščionių". (B. d.)

Lyrika. Iliustravo V. K. Jonynas. Išleido VENTA — Vokietijoje. 77 psl.

Autorė yra viena iš jaunesniųjų poečių, dabar gyvenanti Š. Amerikoje. Eilėraščius šiam leidiny jį suskirstė į tris skyrius: Gegužės vėjas, Mano balandžiai, I Rytus ir I Vakarus. Pastarieji daugiau patriotinio pobūdžio.

Įžangoje pastebėta, kad knygos išleidimą savo lėšomis parėmė prof. K. Žvirblis O. P., švedsdamas savo spaudos ir kultūrinio darbo 25 metų sukaktį. Sveikinčina mintis!

TĖVYNĖS SARGAS 2-3 nr. 11 tomas, 1949 m. Leidžiamas Vokietijoje.

Beveik du šimtus puslapių šio kultūros, visuomenės, politikos ir socialinių mokslų žurnalas užpildo rimti straipsniai apie krikščioniškąją demokratiją ir jos istoriją Lietuvoje.

Paminėtos arkivysk. J. Skvirecko ir vysk. P. Būčio sukaktys, pulk. J. Laurinaičio mirtis, kai kurios naujos knygos.

Toks žurnalas turėtų būti plačiau žinomas bent katalikų intelektualų rate liuose. "LAIKO" redakcija yra gavusi didesnį jų kiekį, norintieji gali įsigyti.

K. Pelėkis. GENOCIDE. Lithuania's Threefold Tragedy (Genocidas. Triguba Lietuvos tragedija). Išleido VENTA Vokietijoje, 1949 m., 286 psl.

K. Pelėkis su savo bendradarbiu J. Rumsaiciu įžangoje pasisako, kad daugelis šioje anglų kalba knygoje minimų faktų yra jų asmenis patyrimas iš pavergtos tėvynės.

Iš tikrųjų čia sudėta daugybė dokumentų, fotografijų, statistinių bei istorinių žinių apie pirmąją bolševikų okupaciją Lietuvoje (1940)—(1941), nacių siautėjimą mūsų tėvynėje ir vėl sovietinių ordų sugrįžimą.

Kaip dokumentinis medžiagos rinkinys



Stasys Yla, LIETUVA BRANGI. Iškeliaujančiai sesei ir broliui. Išleido LT Katalikiškosios Akcijos Centras 1950 metais Vokietijoje.

Žinomas rašytojas — publicistas filosofas kun. prof. St. Yla šioje 130 psl. knygelėje su jam įprastu stiliaus lengvumu ir nuosirdumu paskleidžia apšvičiam kilnių patriotinių minčių apie lietuvių katalikų laikyseną, išvykstant į svetimą šalį, ragindamas išlaikyti visur, kas mums brangiausia: savąją religiją kalbą, žmogiškumą, gražius papročius.

Kotryna Grigaitytė, PASLAPTIS.

# KYRIE...!

LIETUVOS KATALIKŲ RAŠTAS IŠ POGRINDZIO I SV. TEVĄ PIJŲ XII.

Šitokių vardu išspausdino Lietuvos katalikų laišką, 1949 m. perduotą Sv. Tėvui, šveicarų praktinės sielovados žurnalas "ANIMA". Prie laiško pridėjo įvadą Edzard Schaperio, estų kilimo rašytojo, išgarsėjusio šveicarijoje savo paskaitomis apie didįjį išdavimą, kurį vykdė Vakarai, leisdami naikinti Baltijos valstybes. Įvade Schaperis išryškina, kad Lietuvoje einanti kova turi didelės prasmės visos Europos likimui.

—Iš neprieinamų Lietuvos miškų, kurių dar nepasiekė užimti sovietiniam okupantui ir kuriuose paskutiniai laisvų lietuvių tūkstančiai kaip partizanai kovoją už savo kitados laisvą tėvynę ir savo tikėjimą, yra išėjęs šitas laiškas į Romą, į Sv. Tėvą Pijų XII, kaip paskutinis žustančios tautos ir kankinamos Bažnyčios pagalbos šauksmas.

—Pogrindžio atstovai jį nešė prie savo krūtinų per žiauriausią geležinę uždangą, kuri skiria Lietuvą nuo Vakarų. Keturi iš tų atstovų su laišku į Šventąjį Tėvą, vykdydami pavojų kupiną uždavinį, neteko savo gyvybių; dviem pasisekė šį žiurų dokumentą pristatyti į vietą.

—Tačiau iš tikrųjų tai nėra laiškas tik į Romą! Tai yra išėjimo ir pažadinimo šauksmas viso pasaulio krikščionims! Katalikų Bažnyčia mažoje Lietuvoje, bet didžioje tikros tėvynės meilės ir krikščioniškojo maldingumo tradicijomis, Europos rytuose atskirta dabar nuo viso pasaulio, pati pirmoji kenčia visų krikščioniškųjų Bažnyčių likimą, kaip kitados ji buvo pasireikšusi palaimingame darbe vykdydama Bažnyčios uždavinius.

—Pogrindžio laiškas, iš kurio karštais atodūsiais alsuoja narsi kantrybė, pasakoja kukliai apie visokius bedievybės smūgius prieš Dievą ir Bažnyčią, apie neišsivaizduojamą bolševizmo terora prieš mažą, demokratinę, Vakaram ištikimą tautą. Paskutinių tenai krikščionių kasdieninės kančios mozaika virsta pavyzdžiu tame milžiniškame fronte tarp bolševizmo ir krikščionybės, į kurį yra pašauktas kiekvienas iš mūsų. Nes apie juos mirka pasakyti apastalo žodis:... jie tinka... ir žiūrėk... jie gyvena!"

Po laiško pats leidėjas yra pridėjęs pabaigos žodį, kuriame papildo Lietuvos bažnytinio gyvenimo apžvalgą naujausiais daviniais.

—Skaičiai, kuriuos mini Lietuvos katalikų laiškas Sv. Tėvui Pijų XII, atvaizduoja padėtį 1948 m. Jį skelbdami, jaučiame pareigą pažymėti sau ir tiem, kuriuos jis pasiekė, kad persekiojimo baisybės nesustojo. Šiandien, 1950 m. kovo mėn., yra dar blogiau. Kunigai beveik visai likviduoti, paskutinis vysku-



Nelida Čekanauskaitė

Baigusi aukštuosius mokslus, lankosi Brazilijoje. Grįžusi į Bs. Aires, numato ruošti religijos mokytojos pareigas.

pas miręs. Kunigų seminarijos uždarytos ir įstatyminiai nuostatai, kad 7 kilometrų spinduliu tegali būti tik 1 bažnyčia, susirūpinimą kunigų prieaugliu daro beprasmį. Miestai, kuriuose kilo aukštyn bažnyčių bokštai, dabar virto mirusių bažnyčių miestais, kurie laukia prisikėlimo, kaip visa šalis ir likusieji gyvi.

—Bet kaip ilgai ši tauta dar gali ištvirti? Neskaitant 2000—3000 žmonių, kurie kas mėnuo išgabenami iš kalėjimų, neskaitant 25.000 kritusių kovose, ligi šiol jau apie 30% visos tautos yra deportuota į Sovietų Sąjungą. Ir pasirengimai naujom deportacijom pagal planą, kuris pasityčioja iš Sovietų Sąjungos parašo po Jungtinių Tautų Saugocidine konvencija, leidžia laukti ir baimintis tik vieno: galo mažos tautos, kuri aštuoniomis šimtmečiais yra išjūngusi į krikščionybės istoriją.

—Pagal sovietų masinio naikinimo techniką Lietuvoje, kaip ir kitose rytu Europos valstybėse, tuščia erdvė yra kolonizuojama ateiviais iš tolimųjų Rytų. Šiuo nauju tautų kilnojimu Sovietų Sąjunga pastūmė į Vakarus ne tik politines, bet ir ideologines sienas, bet ir biologines. Šitas atžvilgis mūsų šiandien dar nepakankamai įsisąmonintas. Senasis Bažnyčios pasakymas — ex oriente lux — (iš Rytų šviesa) atrodo išniekintas.

Lietuvos katalikų išspausdinto laiško atspaudas platinamas per šveicarijos katalikų parapijas. Surinktos už jį lėšos skiriamos "Pagalbai Lietuviams". Šitas realus atgarsis į kankinamos Lietuvos šauksmą yra juo mielėsnis, kad jis atėjo visai ne iš ten, iš kur buvo jo laukta.

T. T.

knyga yra pirmėilės reikšmės. Labai gausiai iliustruota. Tikrai vertingas įnašas į mūsų kovą dėl Lietuvos ateities. Norintieji gali užsisakyti knygą "LAIKO" redakcijoje.

Antanas Maceina, DIDYSIS INKVIZITORUS. Antroji papildyta laida. Išleido VENTA 1950 m. kun. Pr. M. Juro lėšomis. 221 psl.

Šioje studijoje, parašytoj lengva ir visiems prieinama kalba, autorius nagrinėja žmogaus ir Dievo santykius moderniosios technikos ir totalizmo istorijoje. Visai naujas yra baigiamasis skyrius "Tylintis Kristus". Knygos pradžioje įdėtas straipsnis "Filosofija ir poezija", kaip įvadas į išsisa autoriaus studijų eilę, pavadintą "COR INQUIETUM", skirtą Dievo ir žmogaus santykiams nušviesti didžiųjų poezijos kūrinių šviesoje. Po "Didžiojo Inkvizitoriaus" turėtų sekti "Jobo drama", "Kova su Dievu" (Ad. Mickevičiaus "Vėlinių" Konrado didžioji improvizacija) ir kt.

Supreme Lithuanian Committee of Liberation, MEMORANDUM ON THE RESTORATION OF LITHUANIA'S INDEPENDENCE. Published by the Lithuanian Executive Council. 1950. 95 psl. Memorandumas buvo įteiktas Didžiosios Britanijos, Prancūzijos ir Jungt. Amerikos Valstybių užsienių reikalų ministrams. Gausiai dokumentuotas vienuolikoje atskirų priedų, jų tarpe Lietuvos sienų žemėlapiu.

COMUNICADO DO CONSULADO DA LITUANIA EM SAO PAULO, BRASIL. Agosto—Decembro, 1949, Nr. 116-117, 14 psl. (šapirografinis leidinys apie paskutiniuosius svarbesnius politinius įvykius, liečiančius Lietuvos laisvinimą).



# LIETUVIAI VISAME PASAULYJE

## URUGVAJUS

### URUGVAJAUS LIETUVIŲ PROTESTAI PRIEŠ GENOCIDA

Urugvajaus lietuviai šiemet su ypatingu ryžtingumu minėjo gedulo dieną ir kėlė protestus prieš Sovietų vykdomas lietuvių ir kitų Baltijos tautų žudynes.

Tuo tikslu buvo atspausdinti ispanų kalba atsisaukimai — "Protesta lituana contra genocidio". Šie atsisaukimai — viso 1000 egz. buvo išsiuntinėti visoms įstaigoms ambasadoms, labdaringsoms institucijoms, visiems parlamento nariams, spaudai ir šiaip žymesniems visuomenės veikėjams.

Sekmadienį, birželio 11 d., buvo surengtos specialios pamaldos už genocido aukas, kuriose dalyvavo čionykščiai lietuviai, kurių tarpe buvo ir Lietuvos Ministras su visa šeima. Atlaiškos pamaldas, Urugvajaus lietuvių kolonijos kapelionas kun. Stanislovas Grigaliūnas pasakė jaudinantį momentu pritaikintą pamokslą ir ištaisai perskaitė VLIK'o atsisaukimą. Pamaldos buvo baigtos Lietuvos himnu.

Birželio 14 ir 15 dienomis ant Lietuvos Pasiuntinybės plečsavo gedulo žydu perrišta mūsų liudinti trispalvė. Per vieną iš didžiausių radio stočių "Carve" birželio 14 d. 18.30 val. buvo perduota specialia programa, kurią sudarė plokštelė "Karo Muziejaus vėliavos nuleidimo apeigos". Urugvajiečių - lietuvių Demokratinės Alianzas pirmininko p. Pedro Martinez Bersetche ir Lietuvos Ministro dr. K. Grauzinio kalbos. Programa buvo baigta perduodant "Malda už Tėvynę". Tenka pažymėti, kad ta pati radio stotis "Carve" kelias dienas daug kartų įspėjo klausytojus apie šias kalbas ir apie Cerroje rengiamą protesto prieš genocidą akta.

Tas aktas įvyko birželio 17 d. Urugvajaus lietuvių Kultūros Draugijos patalpose. Čia momentui pritaikintą žodį tarė Draugijos pirmininkas p. Antanas Brazys, ypač ragindamas tautiečius aukoti Tautos Fondui. Įgesnę paskaitą apie Lietuvos okupaciją ir apie žiaurias deportacijas Lietuvoje ir kitose Baltijos valstybėse skaitė Lietuvos Ministras Dr. K. Grauzinis. Gražias kalbas pasakė Urugvajiečių - Lietuvių Sąjungos pirmininkas p. Martinez Bersetche ir buvęs Draugijos pirmininkas ir "Laisvosios Lietuvos" redaktorius p. Julius Jazauskas.

Lietuvos Ministrui pasiūlius, visų susirinkusių vienbalsiu pritarimu, buvo nartarta pasiūsti Jungtinių Tautų Generaliniam Sekretoriui p. Trygve Lie šitokią turinio protestą telegramą:

"Urugvajaus Lietuvių kolonija, susirinkusi Cerroje į protesto akta prieš genocidą, šiuo reikišia vienbalsį savo pri-

tarimą Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto įteiktiems skundams ir prašo Jungtinių Tautų intervencijos priversti Sovietų Sąjungą, kad sustabdytų nežmoniškas Baltijos tautų deportacijas.

### Urugvajaus lietuviai

Montevideo 1950 m. birželio 19 d.

Spauda taip pat prisiminė Lietuvos nelaimes. Ypač daug dėmesio paskyrė didysis oficialinis dienraštis "EL DIA", vedamuoju įsidėjęs C. Veraxo straipsni: "Diez años de martirologio Lituania 1940 — 1950".

### URUGVAJAUS LIETUVIŲ MOKYKLA

Montevideo priemiestyje Cerro, prie U. L. Kultūros dr.—jos, jau keli metai veikia pačių lietuvių išlaikoma Lietuvių Mokykla, geriau sakant, vargo mokykla. Joje ankščiau mokytojavo p. P. Čiučelis. Mokykla turėjo jau apie 30 mokinių. Bet Čiučeliui nuėjus su Lietuvos okupantų garbintojais komunistais, mokykla buvo kaip ir nustojęsi veikti.

Paskutiniu laiku mokykla vėl atgyja ir pradeda jau veikti. Joje mokytojausia neseniai iš Vokietijos atvykusi gabi, savo darbui gerai pasiruošusi mokytoja p. Stanevičienė. Neatsižvelgdama į savo pačios ne rožėmis klotą gyvenimą, p. Stanevičienė be jokio atlyginimo moko lietuvių vaikučius ne tik lietuvių kalbos, bet taip pat ir dainų, lietuviškų vaidinimėlių ir kitų įvairenybių. Mokyklą šiuo metu lanko 15 įvairaus amžiaus vaikų, bet tikimasi, kad greitai laiku tas skaičius žymiai padidės.

Mokytojos ir Tėvų Komiteto pastangomis š. m. birželio 18 d. mokyklos naujai U. L. Kultūros dr.—jos patalpose buvo surengtas vakaras su menine mokinių išpildoma programa. Vakaras prasidėjo 4 val. po pietų. Dalyvavusių gausumas įrodė, kad šios mokyklos minčiai lietuviai priitaria.

### Mokyklės Tėvų Komitetas

#### U. L. KULTŪROS DR-JA PIRKS NAMĄ

Liepos 16 d. šaukiamas visuotinis U. L. Kultūros Dr.—jos susirinkimas, kuriame svarbiausiai bus tariamasi dėl savo namo pirkimo.

### P A D Ė K A

Ed. Jusys, didelis U. L. Kultūros dr.—jos prietelis ir rėmėjas padovanojo draugijos rūbinei kabikų ir bufetui kranaui leisti. Už tai taria jam lietuvišką aciu.

### U. L. Kultūros Dr.—jos Valdyba.

### KELIAMOS ALGOS

Darbininkų sindikatams reikalaujant, kaskart vis keliamos darbininkams algos, o ypatingai skerdyklose ir valdzios tarnautojams. Bijomasi produktų ir visokių išdirbinių pabrangimo.

### SAUGOKIMĖS KOMUNISTŲ PINKLIŲ

Nežiūrint pakartotinių įspėjimų, atsiranda dar neišmanėlių, kurie eina ir kiša savo sunkiai uždirbtus pinigus, esą pirkimui būsimo namo Cerro lietuviams komunistams. Tuo tarpu kai visame pa-

sauly visi žmonės pradeda nusigrįžti nuo komunistų mūsų tautiečių dalis vis dar jais pasitiki ir leidžiasi už nosies vežioti. O Vaiuškai ir Revučkai nenustoja klaidinę savo bendrų ir didžiuojasi, kad yra dar tokių, kurie jiems aukoja. Bet tegu jie per daug nesiaukština tie ponaičiai: kartu su savo kompanija, atėjus valandai, atsidurs kur jiems nebus malonu, o jų centras kartu su būsimuoju namu Cerro bus uždaryti ir gal net konfiskuoti, lygiai kaip jau šiandien atsitinka Australijoje, Panamoje ir kitose valstybėse. Su jais kartu nukentės ir visi tie, kurie pasirašė išdavystės prašymą prieš tautos atstovus, kurie aukojo pinigams namams, kurie skaito "Darbą", kurie leido vaikus į komunistinę mokyklą, kurie lanko komunistinius vakareljus, kurie remia jų radio valandėlę. Žinoma, daugelis iš jų nukentės gal nekaltai, nes tie ponaičiai prirašė jų pavardes be jų žinios arba net tyčia, kad paskui nukreipus dėmesį nuo tikrų kominformo agentų. Iš jų visko galima tikėtis.

Yra ir tokių lieuvių, kurie turi ir komunistinius išitikinimus, bet pas juos plaka lietuviška širdis ir jie nori, kad Lietuva būtų valdoma ne maskolių, bet tikrų lietuvių ir dabar su apmąda žiūri į šiandien teriojamą tėvynę, paverstą milžinišku ubagynu — kolchozu. Į juos norėtusi apeliuoti, kad jie padarytų, kol dar nevelu, vieną patriotinį darbą — atimtų iš kominformo nagų savo namą (Centrą) ir atsikratytų nuo Maskvos globos. Jei tas žygis pavyktų, visi likę Lietuvai ištikimi lietuviai įtikės, kad tas namas tikrai lietuvių, bet ne bolševikų frankis tautieciams mulkinti.

### KAIP SU KELIONE Į "ROJŲ"?

Nemažas skaičius išgamų, išsirutinę raudonus pasus, laukia nesulaukdamie dienos, kada juos sovietiški laivai veš į Lietuvą. Veltui tas laukimas. Matyt, rusams jie visai nereikalingi. Rusams svarbūs tik tremtiniai D. P., kurie jau buvo paragavę sovietinės santvarkos. Nes iš ten išvykę užsienin gali pasakyti visą gyvenimo tikrovę. Toks gyvas pavyzdys yra geriausia propaganda prieš komunistinį apsvaigimą. Ir, jei tas stebuklas ir įvyktų, kad rusai keletą lietuvių dėl propagandos išvežtų, tai tikriausiai jie Lietuvos nematys, o pateks štačiai į kokį nors Sibire esantį "perauklėjimo lagerį", kur turės mažiausiai 5 metus išbūti ir išmolti prisitaikyti prie ubagyno tvarkos ir vergo pareigas eiti.

Neveltui nei vienas komunistinių vadukų nenori ten vykti. Jiems čia gera duona, gaunama iš kominformo išdo. Toks Andriulis š. Amerikoje spardosi visom keturim, kad jo amerikiečiai neišvežtų į "krajų". Bet nežiūrint į visas pastangas jis deportacijos tur būt neišvengs, lygiai kaip ir kiti jo sebrai: Mizara, Pruseika ir kiti.

Tautiečiai, saugokitės ir žiūrėkite, kad be jūsų žinios nebūtų vartojama jūsų pavardė!

P A D Ė K A  
"Motinos Dienos" minėjimo proga š. m. gegužės 7 d. lietuvių tremtinių vaikams sušelpiti paaukėjo: Dr. K. Grauzinis — \$ 50, J. Musteikis — \$ 25, A. Fėjertas — \$ 5, Brazys, Grisonas, Stendėlienė, Žukeliėnė, Šatyga — po \$ 2, Ramonienė, Debesienė, Bartaišūnas, Pabrinkis, Augulis, Svilainis, Mesonis, Fėjertas, Bezerskis, Vilkas, Šveinys, Vajauskas, Jarmalavičienė, Markevičius, Valentinas — po \$ 1, smuiksenomis sumomis suaukota — \$ 11,17. Viso aukų gauta \$ 116,17, už kurias aukotojams nusiražiai dėkojame. Taip pat dėkojame visiems aukojusiems loterijai fantus, iš kurių gauta \$ 53 gryno pelno.

Ta pat proga norime pareikšti didelę padėką U. L. Kultūros Draugijai, kurios patalponis naudojomes, ir p. Stanevičienėi bei visiems jauniems artistams už gražią motinos dieni pritaikintą programą.

Urugvajaus Lietuvaiečių Tremtinių Vaikams Gleboti Draugijos VALDYBA.

## ARGENTINA BERISSO

### ATGAIVINTAS CHORAS

Berisso "Mindaugo" dr.—ja nuo 1933 iki 1938 m. turėjo gerai suorganizuotą mūrų lietuvių chorą, kuriam vadovavo pirmiau V. Poimanskis, o paskiau kompoz. V. Rymavičius, repeticijomis ir parengimams atvažiuodamas net iš Buenos Aires. Vėliau choras, netekęs vadovo, 12 metų nekur nesirodė. Tačiau atvažiavus iš Europos gabiam ir energingam chorvedžiui Alf. Petraičiui "Mindaugo" dr.—jos choras vėl yra atgaivintas ir jau pradeda rodytis viešumoje. Choro vedėjas gyvena Buenos Aise, bet nustatytomis dienomis atvažiuoja repeticijomis, į kurias susirenka nemaža gabiųjų buvusių choristų. Chorą pradeda lankyti taip pat ir jaunieji čiagniniai lietuvių vaikai.

"Mindaugo" dr.—jos choras tikisi ne tik giedoti bažnyčioje ir dalyvauti tautiniuose minėjimuose, bet lietuvišką dainą skleisti taip pat ir radio bangomis bei lietuviškoms plokštelėms. "Mindaugo" dr.—jos visuotinis susirinkimas suprasdamas kilnius choro tikslus birželio 11 d. vienbalsiai tiems tikslams pritarė ir išrinko organizacinę komisiją iš p.p. V. Stundžios, J. Stočkūno ir P. Rožansko, kurie rūpinsis padėti chorui Berisse įsistiprinti. Tas pats visuotinis narių susirinkimas nusprendė chorą paremti vienkartinė auka, kad palengvintu jo darbus ir kilnių tikslų siekimą. Sveikintinas mindaugiečių teks vienagas ir kultūringas veikimas. S. D.

### NAUJAS KNYGYNAS

Berisso lietuvių kolonijai gerai pažįstami p.p. Stasė ir Vladas Skikai savo namuose, Comercio 4311, šiomis dienomis

mis atidarė knygų ir raštines dalykų parduotuvę. Jie stengiasi įsigyti taip pat visokių Argentinoje gaunamų lietuviškų knygų, kad tuo geriau patarnautų savo tautiečiams. Linkime gero pasisekimo. S. D.

## Buenos Aires - Avellaneda

### PRANESIMAS

Meno Vakaro "AIDAMS" rengėjai praneša, kad už bilietus gauta \$ 692 ir už ženklus \$ 51, viso pajamų turėta \$ 743. Išlaidų turėta: už koncertinį fortepioną \$ 170, už lapelius \$ 25, už nuomą, valdinius mokesčius ir muziką šokiams \$ 317. Viso išlaidų buvo \$ 512. Gryno pelno "AIDŲ" žurnalui gauta \$ 231, kurie jau yra pasiūsti žurnalo administracijai

STASYS MIKALAUSKAS, kilęs iš Svelnių vienkiemio, Šidlavos valsč., Raseinių apskr., (1949 m. rugpjūčio 9 d. laivu "Gen. Howze" iš Vokietijos atvykęs į New Yorką?) iš Vokietijos Teleforas Mikalauskas, gyvenęs Argentinoje: calle Charlone 1071, Piñeyro, Avellaneda, prov. Buenos Aires.



Telesforas Mikalauskas

### "VENTOS" leidykla jau išleido

"LIETUVIŲ KALBOS VADOVĄ" 620 psl., gerame popieriuje, kietais viršeliais.

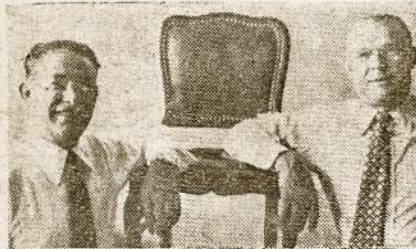
### "LAIKAS" atstovauja "VENTOS" leidyklą Argentinoje

Jau yra užsakyti pirmieji egzemplioriai. Sekančiame numeryje bus paskelbta knygos kaina. Pirmenybė anksčiau užsisakiusiems. Per "LAIKĄ" galima užsisakyti ir visas kitas "VENTOS", "DRAUGO" ir kitų leidyklų knygas.

### Dr. A. Kričmar DANTISTAS

Priima ligonius dviejuose moderniuose kabinetuose: Arengreen 709, Cap. T. E. 60-5335 nuo 9 iki 11 val. ir Av. Galicia 814 - Avellaneda T. E. 20 - 8102 nuo 14 iki 20 val.

### Šulnis ir Geigas



DIDELIS KEDŽIŲ FABRIKAS Chile 765 Humberto I 1956 T. E. 20-9578 Avellaneda

### Foto "PABLO"

★ FOTOS EN ESTUDIO Y A DOMICILIO ★ COPIAS REPRODUCCIONES AMPLIACIONES

★ VENTA DE ROLLOS ★ PASAJE CHICAGO 982 Media cuadra de la Parroquia

### Liet. Pamaldos Montevideo Mieste

vyksta antrąjį mėnesio sekmdieninį 10 val. Švč. Jėzavus ir Marijos širdžių parapijos bažnyčioje, Posolo 4025, pustrėčios kvadrės nuo avda. Gral. Flores. Priveža visos susisiekimo priemonės, kurios eina per avda. Gral. Flores Hipodromo Nacional kryptimi. Tran. 28 ir omnib. 156 priveža arčiau. Iš cerriško omnib. 210 reikia išlipti avda. Gral. Flores ir Cno. Corrales, viena kvadra prieš c. Posolo.

### METALO IŠDIRBINIŲ FABRIKAS "LANCERO"

Gaminami įvairaus dydžio metaliniai archyvai kartotekos raštinėms ir drangijoms spintos Vienintelis fabrikas P. Amerikoje, gaminas iš šalto metalo didžiulius varžtus veržeklius  
KAZIMIERAS DEVEIKIS-PIPIRAS Pozos 254, Avellaneda T. E. 20-9758 - Particular: 20-9758

### Liet. Pamaldos Rosario Lietuviams

Kas sekmdienį Buen Pastor koplyčioje, Laprida ir Virasoro gatvių sankryžoje, 10.15 val. Aukštumas: San Martin 2900.

Didelis Lietuvių Bičiulis Dr. CHARLES M. SMART DANTISTAS Priėmimo valandos: 9.30 - 12 ir 14.30 - 16. Córdoba 991, piso 5 Dep. B. Cap T. E. 31 - 7060

Juozo Sabaliausko KRAUTUVĖ IR PIENINĖ Rūgštus ir saldus pienas. Mandagus ir greitas patarnavimas CUBA 3986 Cerro Montevideo

KAZIMIERAS STANKŪNAS Bronzos valcavimo ir vamzdelių traukimo DIRBŲVĖ (Trasfilación de caños metálicos) Martiniano Leguizamón 3132, Capital - T. E. 68 - 9685

### MASINŲ FABRIKAS SALTAM METALO APDIRBIMUI

Kniedžių, Varžtų ir Veržkelių Fabrikas  
Marca Registrada

Vladas Urbietis MORON 3596 (Altura Pavón 3500) T. E. 241-0116 LANUS

Sucesion de Antonio Checanovski  
TORNILLOS Y TTTI DIQUE Y TTTI DE CHILDRN  
FABRICA ESPECIALIZADA EN TORNILLOS PARA METALES CELOSAS METALICAS Y CARPINTERIA METALICA  
BRANDIN 2645  
TEL. 22-6535  
22-4256  
AVELLANEDA

### Paryžiaus universiteto diplomuotas gydytojas

Dr. Emilio Cura Vidaus ligų specialistas Hospital Rawson ir Hospital Vecinal de Lanus gydytojas, priima ligonius savo privačiuose konsultoriuose nuo 16 iki 20 val.: URUGUAY 763 AVELLANEDA pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais; SARMIENTO 4143 LANUS antradieniais, ketvirtadieniais ir šeštadieniais





# LIETUVOJE

## PAVERGTOJE LIETUVOJE

I Lietuvą plūsta rusai mokytojai Maskvos aukščiausiosios tarybos prezidiumas paskelbė "Tiesoje" (2.26) sąrašą Lietuvos mokytojų, apdovanojimų ordinais ir medaliais. Čia skaitome tokias pavardes: Dolič Nadiežda, Kolo-koleva Ana, Lukinas Vladimir, Cichoc-kis Anton, Kuznecov Archipas, Malgina Ana, Mikulin Fainas, Parfonovič Ivan, Rubcova Marija, Argarkov Vasilij, Barsukova Ana, Bezlepkina Marija, Susli-kovskaja Stanislava, Dubatovko Gavril, Korotkova Eugenija ir pn. Iš 13 apdovanojimų Lenino ordinu (tai aukščiausias ordinas) — 6 yra rusai, iš 30 apdovanojimų raudonosios vėliavos ordinu 6 rusai, iš 27 apdovanojimų medaliu "Už pasižymėjimą darbe" — 8 rusai. Pažymėtina, kad apdovanojimų rusų daugiausia yra Lietuvos rytuose ir vakaruose. Vakaruose daugiausia apdovanojami rusai pradžios mokyklos mokytojai. Toliau patvirtina ir kitų šaltinių žinios, kad Klaipėdos kraštas smarkiai kolonizuojamas rusais. Rytuose (Vilniuj, Švenčionyse) daugiausia apdovanojami rusai gimnazijos mokytojai ar inspektoriai. Po vieną kitą apdovanojimą rusų mokytojų randame iš Panevėžio, Tauragės, Kauno. Šviti-mas ilgiausiai laikėsi lietuvių rankose. Kaip matom, ir ši sritis atiduoda rusams, iš karto šaunant kelis žuikius: bolševikinimo, rusinimo ir kolonizacijos.

### RUSINIMAS

I Lietuvos pereinamais metais buvo gyvenami ūkininkai, darbininkai, studentai susipažinti su rusų kultūra Rusijos miestuose ir kaimuose. "Pravdoje" Nr. 77 Jonas Bulota sakosi laimingas galėdamas studijuoti Maskvoje. "Kiekvieno iš mūsų širdis pilna padėkos rusų tau-

lai, tautai draugui, tautai mokytojui". Kolchozininkas Juodris, grįžęs po mokslo Rusijoje, skelbia: "Lietuvių darbininkus labai traukia rusų kultūra..." Sovietų spaudoje niekas neatsiranda be partijos žinios ir valios. Matyt, partija yra davus liniją girti rusų "kultūrą", kad joje visos tautos paskęstų.

### KOLCHOZAM VADOVAUJA RUSAI

Gruodžio 31 d. "Tiesa" rašo, jog Kaune įvyko Kauno apskrities jaunųjų kolchozininkų suvažiavimas. Kalbas pasakė pagrindiniai jaunųjų kolchozininkų vadai — Kauno apskrities komjaunimo sekretorius Sulcas, Raudondvario komjaunimo veikėjas Eftefejevas ir Lapių valsčiaus komiteto sekretorius Labazinas.

"Tiesa" praneša, kad Klaipėdos tekstilės fabriko "Gulbės" audimo ceko viršininku yra Kazys Kurlianskas, vyr. inžinierium Kri-lova, o meistrų tarpe daugiausiai reiskiasi Ciutkich.

### KVIEČIA TREMTINIUS

Gražiausiais žodžiais ragina bolševikai tremtinius per "Tėvynės Balsą" grįžti į okupuotą Lietuvą. Paskutiniu metu ten pat pradėti spausdinti kvietimai eiliuota kalba. Į šį darbą pirmasis buvo užkinkytas Juozas Mackevičius, parašęs ilgą eilėraščių tremtiniams "Tau tėvynės keliai atvirai". Idomu mums paklausti bolševikiškus rašėvas: kodėl tokiais eilėraščiais nekvičiote sugrįžti iš Sibiro ten nutremtų mūsų tautiečių?

1950 m. Liepos 8 d., šeštadienį: Sv. Jono Parapijos artistai rengia didelį vakarą su gausia meno programa ir šokiais. Pelnas skiriamas Liet. Aušros Vartų Parapijos organizacijoms. Pradžia 20 val.

## MŪSU MŪRUSIEJI

**A. A. ALBINA BRUSOKAITĖ**  
Birželio 28 d. širdies liga staiga mirė a. a. Albina Brusokaitė, gimusi Argentinoje 1930 m. birželio 13 d. Velionė pe-reitais metais baigė komercinę mokyklą. Kaip vienturtė dukterė, didžiam liūdesy paliko savo tėvus Petrą ir Magdalena Marčiukaitę Brusokus. Palaidota Cha-carita kapuose birželio 28 d.

### A. A. ONA MATIUKAITĖ SAUTKULIENE

Š. m. birželio 23 d. savo namuose Vila Sastre, Temperley, mirė po sunkios ligos Ona Matiukaitė Sautkulienė. Velionė yra gimusi 1907 m. spalio 29 d. Vergučių km., Skapiškio valsč., Rokiškio apskrityje. Į Argentiną atvyko 1930 m. Ištėkė už Kazimiero Sautkulo 1934 m. Paliko nuliūdusius vyrą Kazimierą ir dukrelę Nelidą Onytę tik 6 metų. Lietuvoje liko tėvas, motina, brolis Antanas ir sesuo Anelė. Kaimynų ir draugų palydėta birželio 24 d. buvo palaidota Lomas de Zamora kapinėse.

### A. a. JONAS ŠAKALYS

Birželio 28 d. staiga mirė lietuvis Jo-nas Šakalys. Kun. K. Černiauskas M.I.C.

Vyriškų ir moteriškų rūbų  
**SIUVYKLA**  
Vacys ir Viktorija Andriuskevičiai  
Posadas 1481.  
Capital T. E. 42-8615

Nauja Moteriškų Rūbų  
**SIUVYKLA**  
ELENA GRIGALIŪNAITĖ  
modistė  
Paraguay 734 Avellaneda

MODERNIŲ VITRINŲ  
IR KRAUTUVIŲ ĮRENGIMŲ  
FABRIKAS  
Įvairaus dydžio lentynos ir baldai  
vaistinėms, baltinių krautuvėms,  
barams ir t. t.  
**Kazimieras Kaminskas**  
Trelles 1543-47  
Altura Gaona 2400  
T. E. 59-1918 Buenos Aires

Pirmaeilis Moterų Grožio Salonas  
**KIRPYKLA "LA RUBIA"**  
Savininkė:  
**Ona Kasparienė**  
SOLER 3441  
Buenos Aires T. E. 79-2528

LIETUVIŠKA DUONOS KEPYKLA  
"EUROPA"  
Kepama įvairių rūšių lietuviška duona. Pardavimas vietoje ir su pristatymu į namus. Priimami užsakymai įvairių švenčių ir iškilnių paruošimui  
**Jonas Motekūnas**  
Savininkas  
Curupayti 230-32, Gerli, Avellaneda  
T. E. 241, Lanus 0933

FUNDICION PRADO  
Fundición de Bronce Mecanico, Aluminio y Herrajes en General. Sección Mecanica y Estampados. Matrices de todas clases y para toda Industria  
**Eduardo Jusys**  
MOLINOS DE RAFFO 473  
Telefono: 22 53 05 Montevideo

**Alfonso Barlašiuo**  
Metalų liejimo ir apdirbimo Įmonė  
ZAPICAN 2789  
Telefono: 23 7 48 Montevideo

SIUVYKLA IR PARDUOTUVĖ  
Didelis pasirinkimas  
**Juozas Kučinskas**  
Savininkas  
Gral. Roca 700 Avellaneda

**Modas Juvvila**  
ESMERALDA 823

pašventino karštą ir drauge su artimaisiais bei Susivienijimo atstovais palydėjo velionies kūną į Chacarito kapus amžinajam poilsiui. Laidotuvių pamaldoms už a. a. Jono Šakalio vėlę aukojo; Susivienijimas \$ 20, po \$ 5: P. Soltis, J. Žemaitis, St. Urbonas, P. Navikas, F. Žalauškas, St. Benediktova.

### P A D Ė K A

Geraširdžiams tautiečiams, dalyvavusiems laidotuviuose, papuošusiems kapą gyvomis gėlėmis bei vainikais, pareiškusiems mūsų šeimai užuojautą ir visiems aukojusiems sunkioje valandoje mylimai žmonai ir motinai mirus, ypatingai aukų rinkėjams Emilijai Širvinskienei, Jonui Stasiulevičiui ir Adomui Jankauskai, kurie patys aukojo ir iš kitų tautiečių bei kaimynų aukas rinko našlaitė Nelida Onytei, reiškiame giliausią padėką.  
Kazimieras Sautkulis su Nelida Onyte.

**Rudolfo Kureikio**  
LIETUVIŠKA KIRPYKLA  
BRASIL 800 4 DE JUNIO  
(priešais Lietuvių Salę)

**BALDŲ FABRIKAS**  
Gaminami visų rūšių ir stilių baldai  
**Antanas Girdauskas**  
Savininkas  
Hernandarias 1721, Buenos Aires

LIETUVIŠKA BALDŲ DIRBTUVĖ  
Gaminami įvairių rūšių baldai  
valgomiesiems - miegamiesiems  
ir t. t.  
Savininkas  
**Nikodemas Skrandžius**  
LUZURIAGA 750  
Buenos Aires T. E. 21-2577

FOTO EMILJA  
Atliekami įvairūs foto darbai  
**Emilija Jasiukynienė**  
Savininkė  
NOGOYA 2969  
Villa del Parque T. E. 50-7319

KEDŽIŲ FABRIKAS  
Atlieka įvairius užsakymus ir pristato į namus. - Didelis pasirinkimas.  
**Juozas Juška**  
Savininkas  
R. GUTIERRES 1948  
Avellaneda T. E. 22-5137

Bronzos valcavimo ir vamzdelių traukimo DIRBTUVĖ  
Priima įvairius užsakymus  
**Antanas Barzdžius**  
Savininkas  
Av. Alvarez Jonte 1657  
Buenos Aires T. E. 59-5248

VALGYKLA IR RESTORANAS  
Sveiki valgiai, greitas ir mandagus patarnavimas.  
Savininkas  
**Josė Mitura**  
La Rioja 2219, Villa Porvenir,  
Avellaneda — T. E. 20-9380

**V. Rasiūno Optika**  
Gral. Mariano Acha 876 - MORON  
Darbo valandos: Penktadienį 16—18, Šeštadienį 13—17 ir Sekm. 13—16 v.  
Patogiausias susisiekimasis col. 10 (iki klubo "Pomona")

"Lietuvos Aidai"  
Lietuviškoji radio valandėlė kiekvieną sekmadienį 8 val. 30 min.  
Radio Mitre LR6  
Dir. ZEFERINAS JUKNEVIČIUS

**Mechaninė Dirbtuvė**  
Gaminami varžtai ir matricos.  
Taisomos įvairios mašinos.  
**Jonas Leščinskas**  
Rep. Argentina 852 4 de Junio

Išnuomojamas naujo namo aukštas  
**KRAUTUVEI**  
su kambariu gyventi  
**Carlos Fiorito 522, Avellaneda**  
Teirautis "LAIKO" Administracijoj.

Diplomuota Modistė  
**Magdalena Tumosienė**  
Priima įvairius sezoninius ir proginius užsakymus  
Sarmiento 510 Avellaneda

**CASA MUSKETAS**  
Oficialus atstovas radio aparatų  
Victor y Marconi  
\*  
Plokštelės  
Pianai Sanabria 2790-92  
Akordeonai Capital  
Armonikos T. E. 50-5948

**Elektrinis Kėdžių Fabrikas**  
Dirbamos įvairaus stiliaus stiprios kėdės viesbučiams, kavinėms, raštinėms ir privatiems butams  
**Kazys Vanagas ir Stasys Šulnis**  
Savininkai  
QUILMES 184 Buenos Aires  
T. E. 61, Corrales 4570

LIETUVIŠKA VALGYKLA  
RESTORANAS  
Skanūs įvairiausių rūšių valgiai.  
Mandagus ir greitas patarnavimas  
**Kazimieras Duda**  
Savininkas  
Pedro Mendoza 2117. T. E. 21-2952

KEDŽIŲ DIRBTUVĖ  
**M. Šlikas**  
PASAJE BLANDENGUES 3015  
(altura H. Cortes 650)  
Avellaneda

Jeigu nori pirkti arba parduoti  
**LOTA**  
bet kokio dydžio ir bet kokioje vietoje, kreipkis į  
**Antonio Zidelis**  
J. A. ROCA 854  
HURLINGHAM, FCNGSM

Batų Dirbtuvė ir Cigarečių Parduotuvė  
Gaminami nauji ir taisomi seni batai  
Savininkas  
**Juozas Šnipas**  
Cabildo 651  
Villa Porvenir Avellaneda

ELEKTRINIS KEDŽIŲ FABRIKAS  
"LIT"  
Didelis pasirinkimas. - Išpildomi įvairūs užsakymai. - Pristatome į visas miesto dalis.  
Savininkas  
**Jonas Aukštikalnis**  
Vienas iš pirmųjų lietuvių, praskynęs kelią šiai pramonės šakai Argentinoje  
Posadas 23 Avellaneda  
T. E. 20, Wilde 7831  
(aukštuma Avenida Mitre 4500)

CIUZINIŲ IR UZUOLAUDŲ DIRBTUVĖ - PARDUOTUVĖ  
Parduodama bovelna, vilnos ir įvairios drobės. Daroma valizoms užvalkalai. Taisomos įvairios minkštos kėdės, daromos gulimos kėdės ir turkiškos lovos. Kainos labai prieinamos.  
**Antanas Šalčiūnas**  
Juan B. Alberdi 933 - Buenos Aires  
T. E. 60-2784

**Lietuviška Stiklo Įmonė**  
Gaminami ir parduodami gražiausio stiliaus stiklai restoranams, viesbučiams, klubams, kavinėms ir šeimoms pilnais sąstatais ir dalimis. Išnuomojami asadoms, piknikams ir dideliems pokyliams.  
Savininkai  
**P. VIDŪNAS, A. MASIULIS, VL. PALAČIONIS**  
Centras:  
Zavaleta 551, Capital. T. E. 61-8765  
Skyrius:  
Dr. Juan Madera 1694 — Capital  
T. E. 61-8690

PRITYRUSI MODISTĖ  
**Onutė Zupkienė**  
Gral. Aguilar 1253 Montevideo

MINKŠTŲ KEDŽIŲ DIRBTUVĖ  
Savininkai  
**Mikelionis ir Gelbuda**  
Martinez Rozas 971  
Villa Crespo Buenos Aires

ELEKTROS INSTALACIJA  
Namuose ir dirbtuvėse. Įvairių elektrinių prietaisų bei motorų taisymas  
**P. Mačernis**  
Isleta 3865 4 de Junio

**Inž. JONAS ČEKANAUSKAS**  
Geležinių ir bronzinių įvairaus dydžio varžtų (tornillos) metalui veržti fabrikas. Gaminama automotinėmis staklėmis  
BRANDZEN 2555 T. E. 22-9264  
AVELLANEDA T. E. Particular: 22, Avellaneda 7812

Jeį siuvėjas reikalingas,  
Būk taupus, ekonomingas:  
Drąsiai ženki pas NENISKI,  
Negaišiuodamas nė biški.  
Siuva jis ir miesto frantams  
Ir įtinka elegantams.  
Nors pigiai paims siuvėjas,  
Džiaugiesies, į svečius nuėjęs!

**JUOZAS NENISKIS**  
DIDELIS ANGLIŠKŲ MEDŽIAGŲ PASIRINKIMAS  
CESPEDES 2485 (altura: Cabildo 1200)  
Belgrano, Buenos Aires T. E. 73, Pampa 2916

MECHANINĖ DIRBTUVĖ  
Veržeklių gamyba. Gaminamos standartizuotos geležinės ir bronzinės veržeklės  
**Inž. JONAS RAMANAUSKAS**  
ANATOLE FRANCE 390  
SARANDI T. E. 22-2034 AVELLANEDA



# Buenos Aires Avellaneda

## Juozas Daugirdas

Šio "LAIKO" nr. Garbės Leidėjas yra p. Juozas Daugirdas, gimęs 1898 m. rugpjūčio 14 d. Zizėnų km., Miroslavo valsč., Alytaus aps. Tėvai buvo pasiturį ūkininkai. 21 metų jaunuolis 1919 m. stoja į Lietuvos kariuomenę pačiu auringiausiu nepriklausomybės kovų metu. Kariuomenėje išbūna 3 metus. Dalyvauja mūšiuose su lenkais Trakų ir Seinų apylinkėse. Grįžęs iš kariuome-

stoties, netoli nuo pp. Sulnio ir Geigo vasarnamio).

Lietuvoje be žmonos turi dar brolių Belių, nuo kurių jau 6 metai negauna jokios žinios, nežiūrint nuolatinių pastangų susisiekti. Motina Marija Urbanavičaitė mirė 1915 m., tėvas Leopoldas Daugirdas pasimirė 1936 m. Avellanedoje gyvena žmonos brolis Mikalojus Lekevičius.



nės, kurį laiką valdo tėviškę. 1927 m. gegužės 6 d. atvyksta į Argentina. Dirba frigorifike ir dalyvauja lietuviškam gyvenime. 1928 m. parsikviečia savo jaunystės draugę Anastaziją Lekevičaitę, gimusią ir augusią tame pačiame Dainavos šalties kaime. Ją veda tą pačią 1928 m. kovo 19 d. 1932 m. jo žmona lanko Lietuvą. Sutvarkiusi tėviškės reikalus, 1934 m. grįžta. Antrą kartą palikime reikalams sutvarkyti grįžta į Lietuvą, kur ją užklumpa antrasis pasaulio karas. Iš savo darbo sutaupti 1945 m. p. J. Daugirdas pasistato nuosavą namą toje pačioje kvadrėje, kurioje stovi ir vienintelė lietuvių Aušros Vartų bažnyčia Argentinoje. Čia ir apsigyvena. Įeįgyja dar 2 didelius sklypus savaitgaliams praleisti 15 km nuo La Platos pategioj vietoj (1 kvadra nuo geležinkelio

J. Daugirdas, būdamas iš prigimties jautrios sielos, ilgisi savo tėvynės ir labai mėgsta kultūrinius parengimus su lietuviškais papročiais ir dainomis. Ypačiai jam patinka Lietuvių Tautinio Ansamblio parengimai, kurių jis nepraleidžia nė vieno, lydėdamas Ansamblių net į jo gastroles kituose miestuose. Yra didelis tremtinių draugas, gavęs net "Tremtinių Globėjo" pravardę. Savo namuose niekam kitam buto nenuomoja kaip tik lietuviams tremtiniams. Mėgdamas gamtą, keletą kartų yra lankęs Mar del Platos, Montevideo, Piriapolio, Punta del Este ir kitas savo gamtos grožiu žinomų vietovių apylinkes. "LAIKO" Redakcija ir Administracija savo naujam Leidėjui taria nuosirdų lietuvišką acių ir linki jam dar kartą išvysti laisvą ir žydintį tėvynės žemę.

## "LAIKO" Garbės Leidėjai

Marija ir Juozas Ališauskai, Jonas Aukštikalnis, Moterų ir Mergaičių Dr. ja "Birutė", Emilija ir Antanas Braziai, Emilija Čekanauskienė, Katalina ir inž. Jonas Čekanauskai, Kazimieras Čibiras, JUOZAS DAUGIRDAS, Konstancija Deveikiėnė, Bronius Eidukonis, Adolfiną M. Geigaitė ir Juozas P. Sulnis, Laimutė E. Šlapelytė-Grauzinienė ir Dr. Kazimieras Grauzinis, Lietuvos Nepaprastas Pasiuntinys ir Įgaliotas Ministras P. Amerikai, Adelė ir Vincas Grigaičiai, kun. Stanislovas Grigaliūnas, Valerija ir Kazimieras Kaminskai, Ona Kasparienė, Adelfas Kaušinis, Labdaros Dr. ja, Povilas Miliuskas, Juczas Musteikis, inž. Jonas Ramanauskas, Pranas Ramanauskas, Rosario Lietuvių Sv. Kazimiero Dr. ja, Uršulė ir Pijus Sakalauskai, Marija ir Kazimieras Stankūnai, Marija ir Petras Santarai, Paulina ir Vladas Urbiečiai.

### NAUJI GARBĖS RĖMĖJAI

Žinomi "LAIKO" bičiuliai Marija ir Juozas Bendorinai birželio 25 d. "LAIKO" paremti paaukojo \$100.— Pp. Bendorinai jau 22 metai gyvena P. Amerikoje (ankščiau gyveno Urugvajuje). Čia yra žinomas kaip geras namų rangovas. Savo naujesiems Garbės Rėmėjams "LAIKAS" taria nuosirdų lietuvišką acių ir linki daug asmeninės laimės.

### NAUJI "LAIKO" RĖMĖJAI

Januarį Reivytis \$20, Juozas Ašmonas \$5, Antanas Janulaitis \$5, Kostas Pauza \$5, Vaclovas Rymavičius \$5, Ona Šikšnytė de Krievis \$5. Visiems paskelbtiesiems ir nepaskelbtiems "LAIKO" Rėmėjams Redakcija ir Administracija širdingai dėkoja.

—Kun. Joną J. Jakaitį M. I. C., Argentinos Marijonų Viršininą, vardinį progą sveikino kolonijos religinių ir patriotinių organizacijų atstovai, šv. Cecilijos choras ir pavieniai asmenys, jų tarpe ponė Emilija Čekanauskienė, p. Katalina ir inž. Jonas Čekanauskai, p. Kazimieras Deveikis ir kt. Visi linkėjo geros sveikatos ir daug sėkmės atsakingose pareigose. Kolonijai ir lietuvių daug nusipelnęs veteranas kun. J. J. Jakaitis M.I.C. visus ragino neužmiršti savo tautos ir vieningai dirbti geresnei kolonijos atečiai, kuriai jis yra pasiryžęs pašvesti visas jėgas.

### ČIKŠTŲ JONINĖS

Žinomų pramoninkų ir "LAIKO" bičiulių pp. Vandos ir Jono Čikštų namuose birželio 24 d. buvo daug svečių, kurie sveikino malonųjį šeiminką ir jo sūnų Jonuką vardinį progą, linkėdami daug sėkmės versle ir asmeniniame gyvenime.

### TĖVO DIENA

Birželio 25 d. Jaunimo Dr. ja paminėjo Tėvo dieną. 10.30 val. Liet. Aušros Vartų bažnyčioje įvyko iškilmingos pamaldos, o 17.30 val. Lietuvių Salėje Avellanedoje buvo prarastas išpūdingas minėjimas. Programoje šv. Cecilijos chorui padainavus keletą momentui pritaikintų dainų, kalbą pasakė neseniai iš Vokietijos atvykęs tremtinys p. Platakys. Sekė pp. Musketų (sen. ir jun.) ir Patapavičiaus akordeonais išpildytos lietuviškos melodijos ir Jaunimo Dr. jos Vaidintojų Būrelio pastatyta komedija "Išvajotoji sekretorė" (dalyvaujant rež. Z. Juknevičiui, V. Jakubkienei, A. Žekytei, J. Žekiui ir B. Deveikiui). Visiems buvo skanaus juoko iš kilmingos, bet metuose jau pasistūmėjusios panelės Galindos Mindaugaitės, patekusios iš rašto įsimylėjusio grafologo kabinetan.

### GRAZI SUKAKTIS

P. p. Eleonoros ir Izidoriaus Stankų namuose c. Lynch 3752, N. Pompeya. birželio 17 d. įvyko jaukios vaišės p. Stankaus 60-ties metų amžiaus sukakties progą. Kurį laiką gyvenęs Š. Amerikoje, vėliau Lietuvoje, o paskiau atvažiuo Argentinoje Stankai savo darbštumu ir rūpestingumu susikūrė sau ir savo vaikams užtikrintą ateitį. Vyresnysis sūnus Juozas yra vaistininkas, Al-

Ignas Paūvalskis,  
LICA pirmininkas



"LAIKO" Garbės Leidėjų pp. Stankū svečiai, jų išleistuvių į Kordobą progą 1950. VI. 24. Plačiau sek. nr.

MR. A. J. RUZANCOVAS,  
LITHUANIAN BIBLIOGRAPHIC SER.  
203 MADISON STREET,  
WESTVILLE, ILLINOIS

# LAIKAS

EE. UU.  
FRANQUEO PAGADO  
Concesión N° 4289  
TARIFA REDUCIDA  
Concesión N° 4015

"SE. THEMATIC" Semanario Lituanio Registro Nacional de la Propiedad Intelectual N° 318870  
MENDOZA 2280, Avellaneda, Buenos Aires

Director responsable: Pbro. Casimiro Vengras. T. E. 20-9027 — Redaguoja Redakcinė Kolegija. Vyr. Redaktorius: Dr. P. Brazys. — Pinigus siūsti Administratoriui: Francisco Garša. KAINA: Argentinoje metams \$15, pusmečiui \$8, atskiras nr. 80 centavų. Urugvajuje metams 4 Urugv. pezai. Kitur — metams 2 doleriai. Norint gauti "LAIKĄ" ORO PAŠTU, prie metinės numeruotos reikia pridėti: Pietų Amerikoje 1 dolerį, kitur 3 dolerius.

III METAI — AÑO DEL LIBERTADOR GENERAL SAN MARTIN 1950  
BIRŽELIO (JUNIO) 30 D., PENKTADIENIS  
NR. 11 (27)

## Katalina ir inž. Jonas Čekanauskai



"LAIKO" garbės leidėjai, pažangaus varžtų ir veržklių fabriko savininkai Avellanedoje. Beplėsdamas savo pavyzdinę fabriką, inž. Jonas Čekanauskas vienas iš pirmųjų užmezgė santykius su

Vakarų Vokietijos firmomis. Šiomis dienomis jis gavo tris didžiules mašinas varžtams gaminti iš J. G. Kayser Maschinenfabrik, Nuernberg.

bertas vedęs ir turi taip pat gerą darbą, iš kurio gali išlaikyti savo šeimą. Šioje rimtoje sukaktyje p. Stankaus pasveikinti susirinko nemažas būrys jo artimųjų draugų, tarp kurių buvo p. K. Šulnis su žmona ir sūnumi, p. p. Gasevičiai, p. Balčiūnienė, p. A. Vcsylis su žmona, p. A. Akelaitis, p. Vl. Juška, p. V. Malela su žmona, dūkrele ir sūnumi, p. F. Didžmontas, p. Šlapaitis, p. A. Praninskas su šima ir kt.

Linkėtina Sukaktuvinkui nepavarginti po 60-ties metų našta ir toliau nepamiršti lietuvišką reikala. Pn.

Per Jemines 1950 m. birželio 24 d. susižiedavo p. Jonas Žekys su p. Elena Šovinyte. P. Jonas Žekys yra ilgametis, A. L. Jaunimo Draugijos pirmininkas, Vaidintojų Būrelio gabus artistas ir veiklus visuomenės darbininkas. Taip pat ir p. Elena Šovinytė yra veikli Jaunimo Draugijos narė.

Sveikiname ir linkime greitai sukurti pavyzdinę ir katalikišką tautišką šeimą.

A. L. Jaunimo Draugija ir  
"Lietuvos Aidas" Radio Valandėlė



Promoninkų pp. Čikštų svečiai 1950. VI. 24, šeiminko ir sūnaus joninių progą.

### GRAŽIAI PAMINĖJO GIMIMO DIENĄ

Ponų Brazdžių namuose, Villa Lugano, birželio 10 d. gražiai ir kultūringai buvo paminėta jų dukrelės Stasytės Gimimo Diena. P. St. Brazdžiūtė yra tarnautoja vienoje argentiniečių įstaigoje, bet rūpestingų tėvų yra išmokyta taip pat gerai kalbėti lietuviškai, kas galėtų daugeliui būti pavyzdžiu. Jos gražiausias jaunystės sukaktuvių — 20-ties metų — progą dalyvavo didelis būrys tėvų ir jos pačios draugų: J. ir J. Morkūnai su šeimomis, J. Aukštikalnis su žmona ir dūkrele Benita, B. Eidukonis su žmona ir dūkrele Marija, A. Geigas su šeima, A. Barzdžius su šeima, Petruskienė su dūkrele Birute, J. Juška su šeima, A. Misiūnas su šeima, J. Petronis su žmona, A. Barzdžius su šeima, Kun. Dr. K. Černiauskas, A. ir V. Cibavičiai, K. Norkus, A. Trasikis, Id. ir Ir. Gruodytės, I. Statkevičiūtė, M. Šlamaitė, J. Jankauskaitė, E. Kairytė, V. Gruodis, E. Kalkienė, K. Žukauskas, S. Čekauskas, J. Janulis, L. Vaitekūnas, A. Adomaitis, K. Arasimavičius, fotografas J. Zubrickas ir kiti maloniųjų šeiminkų ir jaunosių sukaktuvinkės svečiai.

P. Šiaučiūnas su savo sūnum Sigitu Flores kapuose pastatė gražų paminklą savo neseniai mirusiai žmonai ir motinai Veronikai Šiaučiūnienei. Šventiniame apeigas atliko kun. K. Černiauskas M. I. C., dalyvaujant liudinėms Šiaučiūnų šeimos artimiesiems, tarp kurių matėsi V. Andriūška su dūkra Irena, K. Balčiūnas su žmona, p. Gaseinienė, Pilyjų šeima, Simučiai, Navikai ir kt.

### PAMINKLINĖ LENTA

Lietuvai Išlaisvinti Centras Argentinoje (LICA) renka lėšas lietuvių paminklinei lentai, kuri bus padėta Argentinos Išlaisvintojo generolo San Martin muziejiniame name Buenos Aires mieste (Sanchez Bustamante ir Plaza Gran Bourg). Lenta bus papuosta lietuviškais ženklais ir kainuos apie 1500—1800 pesų. Visi lietuviai yra kviečiami prisidėti prie Lietuvos vardo įamžinimo Argentinos tautinėje šventovėje ir siųsti savo aukas šiuo adresu: LICA, c. Mendoza 2280, Avellaneda.

### S. L. A. PRANĖSIMAI

S. L. A. Draugijos Centro Valdyba jau pasirašė sutartį su "cementistais" ir po 15-kos dienų bus pradėtas darbas, kuris kainuos 66.200 pezų. S. L. A. Draugija kreipiasi į visus narius ir prijauniančius, prašydamas aukų ir paskolų. Paskoloms didesnę sumą, bus mokama 5%. Aukoms ir paskoloms rinkti bus įgalioti asmenys su Centro Valdybos parašais. Neparodžius įgaliojimo, prašoma neduoti jokių paskolų nei aukų.

Pirmininkas St. Majauskas.

Liepos 8 d. S. L. A. draugijos patalpose įvyksta 36 metų sukakties minėjimas, į kurį visi kviečiami atsilankyti.

Visuotinio atstovų suvažiavimo nutarimu 1950 m. liepos 30 d. 10.30 val. Lietuvių parapijos bažnyčioje bus laikomos šv. mišios už mirusius S. L. A. draugijos narius. Po mišių bus aplankyti kapai. Visi kviečiami kuo skaitlingiau dalyvauti.

1950 m. liepos 15 d. Čekoslovakų salėje, Choele Choele 2048, įvyksta S.L.A. draugijos 36 metų sukakties minėjimas. O. Tepferiui režisuojant bus suvaidinta komedija "Mirta Činčibiraitė". Bus ir kitokių įvairumų. Inkas St. Majauskas.

A. a. Broniaus Aldonio mirties metinių progą š. m. liepos 23 d. 10.30 val. įvyks iškilmingos pamaldos Lietuvių Aušros Vartų parapijos bažnyčioje. Velionies bičiuliai kviečiami lalyvauti.

Imprenta "Dorrego", Dorrego 1102, Buenos Aires